

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені
В. Н. КАРАЗІНА**

Факультет геології, географії, рекреації і туризму

***Кафедра соціально-економічної географії і регіонаознавства
імені Костянтина Немця***

До захисту допустити
Завідувач кафедри _____ Людмила НЕМЕЦЬ
« ____ » _____ 2024 р.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ США

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Виконав: студент 4 курсу, групи ГЕ-41
спеціальності 106. Географія, ОПП «Економічна,
соціальна географія та регіональний розвиток»
Гаспарян Геворг Давидович

Науковий керівник:
к. геогр. н., доцент Ключко Людмила Василівна

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою

Голова ЕК Тарас ПОГРЕБСЬКИЙ
Секретар ЕК Олена ПЕДЬ
« ____ » _____ 2024 р.

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ	5
1.1. Зміст поняття «тематичний парк»	5
1.2. Класифікація тематичних парків	8
1.3. Фактори, що впливають на розміщення та розвиток тематичних парків	16
РОЗДІЛ 2. ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ	23
РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНІ ПАРКИ США	37
3.1. Економічні показники розвитку ринку парку розваг	37
3.2. Соціальні та етно-національні аспекти розвитку тематичних парків	40
3.3. Територіальні та функціональні особливості тематичних парків	42
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Тематичні парки відіграють значну роль у сучасній організації відпочинку та дозвілля, тісно пов'язаної з соціально-культурною розвитком сучасного суспільства. Низка факторів сприяють зростанню важливості та популярності тематичних парків, зокрема, процеси урбанізації, зростання ролі інтелектуальної праці, психологічного навантаження тощо.

Так, урбанізація продовжує формувати сучасне життя, люди, які живуть у містах, часто живуть швидшим і більш напруженим способом життя. Тематичні парки пропонують тимчасову втечу від міської суєти, надаючи простір для відпочинку, розваг і спілкування. Із зростаючими інтелектуальними вимогами сучасної роботи люди шукають виходу для творчості, уяви та гри. Тематичні парки задовольняють цю потребу, надаючи захоплюючий досвід, який залучає відвідувачів на інтелектуальному та емоційному рівнях, пропонуючи відпочити від рутинних вимог інтелектуальної праці. Зростання психологічного стресу на роботі та в повсякденному житті призвело до збільшення попиту на діяльність, яка сприяє зняттю стресу та психічному благополуччю. Тематичні парки пропонують середовище, де люди можуть розслабитися, отримати задоволення та намити втекти від тиску повсякденного життя. Крім того тематичні парки служать соціально-демократичними установами, забезпечуючи спільний простір для людей різного походження, щоб збиратися разом і насолоджуватися спільним досвідом. Вони роблять внесок у культуру, пропонуючи платформу для історій, художнього вираження та святкування спільних культурних подій. Тематичні парки створені для задоволення широкого кола інтересів і вікових груп, що робить їх універсальними суспільними просторами для дозвілля та відпочинку. Вони пропонують різноманітні атракціони, шоу та заходи, що дозволяє відвідувачам пристосовувати свій досвід на основі особистих уподобань. Тематичні парки часто стимулюють економічну діяльність у прилеглих районах, створюючи робочі місця, залучаючи туристів і сприяючи розвитку місцевої економіки. Цей економічний вплив ще більше посилює їх роль як невід'ємних компонентів соціального та культурного ландшафту.

Таким чином, тематичні парки стали більше, ніж просто розважальними закладами; вони вбудовані в соціальну, культурну та економічну динаміку су-

часного суспільства. Їхня здатність забезпечувати мультисенсорне відволікання від буденних проблем, сприяти творчості та служити суспільним простором робить їх цінним інструментом у сучасній організації дозвілля.

Метою даного дослідження є комплексна суспільно-географічна характеристика тематичних парків США. Для успішного досягнення мети, було сформульовано ряд *задач*, зокрема це:

- аналіз теоретичних основ суспільно-географічного дослідження тематичних парків;
- класифікація тематичних парків за різними критеріями;
- визначення факторів, що впливають на виникнення та розвиток тематичних парків;
- дослідження історичних особливостей розвитку парків розваг та тематичних парків в США;
- визначення територіальних особливостей, економічних показників та функціональних аспектів тематичних парків Сполучених Штатів.

Об'єктом дослідження виступають тематичні парки як складові індустрії розваг та туризму, **предметом** – функціональні та просторово-часові особливості тематичних парків США.

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи бакалавра були використані наступні наукові методи: аналіз літератури, описовий, індукції та дедукції, аналізу та синтезу, статистичний, графічний та ін.

Інформаційною базою слугували навчальні посібники, монографії, матеріали конференцій та досліджень, на основі яких були сформовані рейтинги популярності тематичних парків світу та окремих регіонів, наукові статті та статті у періодичній пресі, офіційні сайти тематичних парків, Асоціації тематичних розваг, Національної історичної асоціації парків розваг та інші інтернет-джерела.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра має вступ, три розділи, загальні висновки, список використаних джерел, де вказано 52 джерела, та додатків. Загальний обсяг роботи разом із додатками 92 сторінки. Робота добре ілюстрована: включає в себе 7 структурно-логічних схем, три діаграми, 27 рисунків та дві таблиці.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ

1.1. Зміст поняття «тематичний парк»

Парк розваг – це парк, що охоплює різноманітні атракціони, включаючи атракціони, ігри та різноманітні розважальні заходи [27]. Колотуха О.В. визначає парки розваг як зону відпочинку з певним набором атракціонів таких як карусель, «американські гірки», «чортове колесо» або колесо огляду та ін. [8]. Одним із видів парку розваг є *тематичний парк*, у якому архітектурні споруди та атракціони організовані навколо центральної тематичної концепції, часто з окремими зонами з різними темами. На відміну від переносних ярмарків та тимчасових карнавалів, *парки розваг* є постійними спорудами, спеціально побудованими для тривалого періоду експлуатації. Їх складність перевершує дитячі ігрові майданчики та міські парки, як правило, пропонують ряд атракціонів, адаптованих до різних вікових груп. У той час як *парки розваг* можуть включати тематичні розділи, *тематичні парки* приділяють підвищену увагу складним тематичним конструкціям, зосередженим навколо конкретних предметів або тематичних кластерів [9].

Термін «тематичний парк» походить від латинського *parcus* – відгороджене місце, таким чином у сучасній інтерпретації «тематичний парк» визначається як парк, що створений навколо найрізноманітніших тем: спорт, географія, культура, історія, тваринний світ тощо [8].

Тематичний парк представляє собою розважальний комплекс, який включає в себе різноманітні атракції, розваги та інфраструктуру, всі підпорядковані конкретній темі чи концепції. В науковій літературі зустрічається ціла низка підходів щодо трактування та розуміння тематичних парків як невід’ємної частини суспільних просторів, індустрії туризму та місця відпочинку, організації дозвілля та психологічного розвантаження [1, 32].

Тематичний парк – це великий розважальний об'єкт, де всі аспекти, від атракцій і до персоналу, впорядковані за певною темою або концепцією, створюючи унікальне іммерсивне середовище для відвідувачів [1].

Тематичний парк є місцем, де культурні та розважальні аспекти об'єднуються навколо конкретної теми. Це може бути історична епоха, казковий світ, фільм або будь-яка інша тема, яка надає парку унікальність і визначає його атмосферу [7].

Тематичний парк – це комплекс розваг, де атракції, інфраструктура та персонал стилізовані та адаптовані відповідно до певної теми чи концепції, створюючи цілісне іммерсивне оточення для відвідувачів [19].

Тематичні парки виходять за межі типового міського парку відпочинку, пропонуючи різноманітні розважальні заклади та атракціони. Це можуть бути атракціони, шоу, виставки та інші події, ретельно розроблені та підібрані відповідно до загальної теми. Однією з визначальних особливостей тематичного парку є захоплюючий досвід, який він забезпечує. Оточення, включно з архітектурою, ландшафтом і декором, створено відповідно до обраної теми. Крім того, співробітники часто вдягнені у відповідні костюми та приймають ролі, які сприяють загальній тематичній атмосфері [11].

Основна концепція *тематичного парку* полягає в тому, щоб мати об'єднуючу тему, яка об'єднує всі аспекти парку. Ця тема може ґрунтуватися на різних елементах, наприклад певному періоді часу, вигаданому світі, культурній концепції чи культових персонажах.

Рішення про створення *тематичного парку* залежить від можливостей конкретного регіону чи дестинації. Такі фактори, як матеріально-технічна інфраструктура, потенціал для залучення інвестицій, визначення рентабельності парку та цільової аудиторії є вирішальними при плануванні та створенні тематичного парку. Створення *тематичного парку* часто передбачає значні інвестиції як в інфраструктуру, так і в поточну діяльність. Інвестори зазвичай оцінюють потенційну прибутковість тематичного парку на основі таких факторів, як прогноз відвідуваності, продаж квитків, товари та інші джерела доходу [40].

Тематичні парки розраховані на конкретну цільову аудиторію, і обрана тема відіграє ключову роль у визначенні цієї демографічної групи. Незалежно від того, чи це сім'ї, любителі гострих відчуттів, шанувальники певної франшизи чи поєднання цих цільових груп, розуміння цільової аудиторії має важливе значення для успіху парку [49].

По суті, *тематичні парки* – це комплексні та добре продумані розважальні напрямки, які пропонують відвідувачам унікальні та захоплюючі враження. Їхній успіх залежить від ретельного врахування регіональних факторів, тематичної єдності та здатності привертати увагу та залучати певну аудиторію.

Зростання популярності тематичних парків як місць відпочинку можна пояснити декількома факторами, які відрізняють їх від інших типів парків. Серед основних елементів, що сприяють успіху тематичних парків, можна назвати використання сучасних інноваційних технологій, анімації, різноманітні ефектів, формування постійної клієнтури тощо.

Тематичні парки вирізняються тим, що мають унікальну та цілісну тему, яка пронизує всі аспекти, від атракціонів до архітектури та озеленення. Ця тематична послідовність створює імерсивне середовище, надаючи відвідувачам інший досвід порівняно з традиційними парками. *Тематичні парки* використовують передові технології, щоб покращити враження у відвідувачів. Комп'ютерні системи керування, доповнена реальність, віртуальна реальність та інші досягнення включені в пам'ятки для створення динамічних і захоплюючих вражень. Ця інтеграція технологій додає додатковий рівень хвилювання та новизни. Використання анімаційних ефектів, керованих комп'ютером, додає атракціонам елемент гострих відчуттів. Ці ефекти можуть варіюватися від реалістичних симуляцій до фантастичних вражень, посилюючи емоційний вплив на відвідувачів і створюючи незабутні моменти. *Тематичні парки* віддають пріоритет регулярному оновленню атракціонів і розважальних програм. Ця прихильність до новизни зберігає враження свіжими для постійних відвідувачів і спонукає нових. Постійна еволюція пропозицій допомагає тематичним паркам залишатися актуальними та цікавими з часом. Тематична послідовність у поєд-

нанні з постійними оновленнями призводить до формування лояльної та постійної клієнтури. Відвідувачі схильні повертатися, щоб відчувати нові пам'ятки в рамках знайомої тематики, сприяючи почуттю очікування та зв'язку [29, 30].

Тематичні парки часто стають важливими туристичними визначними пам'ятками, залучаючи відвідувачів як з місцевих, так і з інших країн. Поєднання цікавих тем, технологічних досягнень і різноманітних варіантів розваг сприяє здатності парків залучати та підтримувати потужні туристичні потоки.

Успіх тематичних парків полягає в їхній здатності створювати унікальний і захоплюючий досвід для відвідувачів завдяки тематичній узгодженості, інтеграції передових технологій і зобов'язанню регулярного оновлення. Цей динамічний підхід не тільки залучає відвідувачів, але й позиціонує *тематичні парки* як динамічні та розвиваючі місця відпочинку.

1.2. Класифікація тематичних парків

З розширенням мережі тематичних парків виникла потреба в класифікації, щоб краще зрозуміти їхні характеристики та цільову аудиторію. В основу класифікації тематичних парків можуть бути покладені різні критерії, характеристики та ознаки такі як розмір парку, кількість відвідувачів та працівників, контингент відвідувачів т.ін. [32]. Отже, за цими критеріями виділено наступні види тематичних парків: регіональні парки, парки курортного типу, вузькоспеціалізовані парки та міські парки.

Регіональні тематичні парки приваблюють значну кількість відвідувачів, але, як правило, перебування тут коротше порівняно з парками курортного типу. Незважаючи на те, що регіональні парки все ще пропонують різноманітні атракціони та варіанти розваг, вони можуть не мати широкого тематичного чи захоплюючого досвіду, як у парках курортного типу.

Тематичні парки курортного типу характеризуються великим розміром і розраховані на розміщення значної кількості відвідувачів, які зазвичай проводять там кілька днів. Ці парки часто мають згуртовану та привабливу тематику, яка охоплює різні території та обслуговує широку аудиторію. Приклади тема-

тичних парків курортного типу включають парки, якими керує The Walt Disney Company, і деякі парки Universal Studios.

Міські тематичні парки розташовуються в межах міста й обслуговують переважно місцевих жителів і туристів, які бажають одноденної поїздки чи відпочинку на вихідних. Ці парки часто пропонують поєднання атракціонів і варіантів розваг, які підходять для міського середовища. Деякі міські парки належать великим операторам, як-от Six Flags Group, відомому своїми класичними парками розваг.

Вузкоспеціалізовані тематичні парки зосереджуються на конкретних темах, нішах або інтересах, обслуговуючи нішеву аудиторію з певними вподобаннями чи пристрастями. Ці парки можуть запропонувати унікальні та захоплюючі враження, зосереджені навколо певної теми, як-от морське життя, історія чи поп-культура [19]. Наприклад, Holy Land Experience в Орландо, Флорида, занурює відвідувачів у життя Ісуса Христа та Святу Землю, тоді як Gilroy Gardens у Каліфорнії вшановує садівництво та роль дерев у повсякденному житті.

Рис. 1.1. Класифікація тематичних парків за призначенням
(складено автором за [1, 19, 32])

Тематичні парки також можна класифікувати на основі демографічних характеристик, розрізняючи дитячі, орієнтовані на дорослих і загальні тематичні парки. Основним фактором, що впливає на цю класифікацію, є вікова категорія цільової аудиторії, яка диктує вибір тем і атракціонів [9].

Дитячі тематичні парки спеціально розроблені, щоб задовольнити інтереси та розваги маленьких відвідувачів. Ці парки часто мають різнокольорові декорації, героїв мультфільмів, атракціони та розваги, що відповідають віку дітей.

З іншого боку, *тематичні парки для дорослих* орієнтовані на старшу демографічну категорію та можуть запропонувати більш насичений або захоплюючий досвід. Ці парки можуть включати теми, які захоплюють інтереси дорослих, наприклад, історичні чи культурні теми, і можуть включати розваги та атракціони з більшим рівнем хвилювання.

Загальні тематичні парки спрямовані на широку аудиторію, включаючи дітей і дорослих. Ці парки часто встановлюють баланс між сімейними атракціонами та більш вишуканими пропозиціями, гарантуючи, що кожен знайде щось для себе. Крім того, деякі загальні тематичні парки можуть включати в свої атракціони освітні елементи, надаючи відвідувачам можливість навчатися під час гри.

Рис. 1.2. Класифікація тематичних парків за віковими критеріями відвідувачів (складено автором за [9])

Одним із яскравих прикладів загального тематичного парку, який обслуговує відвідувачів будь-якого віку, є Діснейленд, який розташований по всьому світу. Парки Діснейленду поєднують розваги з освітніми враженнями, демонструючи досягнення науково-технічного прогресу поряд із улюбленими героями мультфільмів і захоплюючими тематичними середовищами.

Подібним чином французький парк «Астерікс» ділить свою територію на історичні зони, пропонуючи поєднання розважального та освітнього контенту, який подобається як дітям, так і дорослим. Поєднуючи різноманітні теми та атракціони, ці парки забезпечують незабутні та привабливі враження для відвідувачів будь-якого віку.

За видами основної діяльності тематичні парки можна поділяються на: розважальні, виставкові, відпочинкові, прогулянкові, фізкультурно-оздоровчі, спортивні, багатофункціональні, меморіальні, виставкові, природні, парки-музеї та історичні парки. Крім того, залежно від своєї спрямованості, тематичні парки можуть наголошувати на одному типі діяльності або об'єднувати кілька видів діяльності, щоб створити різноманітний досвід для відвідувачів [13].

Рис. 1.3. Класифікація тематичних парків за видами діяльності (складено автором за [13])

Функціональне зонування в межах тематичних парків додатково розмежовує конкретні зони, призначені для різних видів діяльності [11]. Ці зони зазвичай включають:

- зона масових розваг: у цій зоні є атракціони, живі шоу та інтерактивні атракціони, призначені для розваги великої кількості людей;

- культурно-освітня зона: орієнтована на навчання та збагачення, ця зона може включати виставки, музеї та освітні програми, які досліджують історію, науку, мистецтво та культуру;
- зона фізичної культури та спорту: для любителів фітнесу ця зона пропонує спортивні споруди, розважальні заходи та фітнес-програми для покращення фізичного та ментального самопочуття;
- зона для роботи з дітьми: орієнтована на відвідувачів молодших вікових груп, у цій зоні передбачені атракціони, ігрові майданчики та освітні заходи для дітей і сімей, які відповідають їхньому віку;
- зона для тихого відпочинку та прогулянок: ця спокійна зона, призначена для відпочинку та неспішних прогулянок, може мати сади, мальовничі доріжки та спокійні зони для відпочинку, де відвідувачі можуть відпочити та насолодитися природою;
- економічна зона: ця територія охоплює операційні та комерційні аспекти парку, включаючи адміністративні будівлі, роздрібні магазини, заклади харчування та інші об'єкти для підтримки діяльності та надання послуг парку.

Кожна з цих зон відіграє життєво важливу роль у задоволенні різноманітних потреб та інтересів відвідувачів, забезпечуючи комплексний та незабутній досвід у середовищі тематичного парку. Стратегічно організовуючи заходи та зручності, тематичні парки можуть створити привабливі та незабутні враження для гостей будь-якого віку та вподобань [19].

За функціональним призначенням тематичні парки поділяються на два основних типи: монофункціональні та поліфункціональні (рис.1.4) [11]. Монофункціональні парки призначені для обслуговування одного, переважного типу рекреаційної діяльності, тоді як поліфункціональні парки пропонують різноманітний спектр рекреаційних вражень. Монофункціональні парки зазвичай служать місцями для певних заходів, тоді як поліфункціональні парки охоплюють різноманітні варіанти відпочинку в межах своїх приміщень, об'єднують численні види відпочинку, створюючи комплексний ландшафт, який привертає

увагу ширшої аудиторії, характеризуються інтеграцією різних функціональних зон, кожна з яких призначена для певного виду рекреаційної діяльності. Ці зони можуть включати зони для занять спортом, дитячих розваг, масових розваг, культурно-освітніх заходів, а також зони для неспішних прогулянок і спокійного відпочинку. Розташування та близькість цих зон до транспортних шляхів і прилеглих житлових районів ретельно сплановано, щоб забезпечити легкий доступ і зручність використання для різних демографічних груп відвідувачів.

Рис. 1.4. Класифікація тематичних парків за функціональним призначенням (складено автором за [11])

Тематичні парки поділяються на категорії залежно від розміру, зазвичай класифікуються як малі, середні та великі (рис. 1.4) [1]. Розмір тематичного парку часто залежить від його розташування в міській системі та очікуваної кількості відвідувачів, яких він очікує залучити.

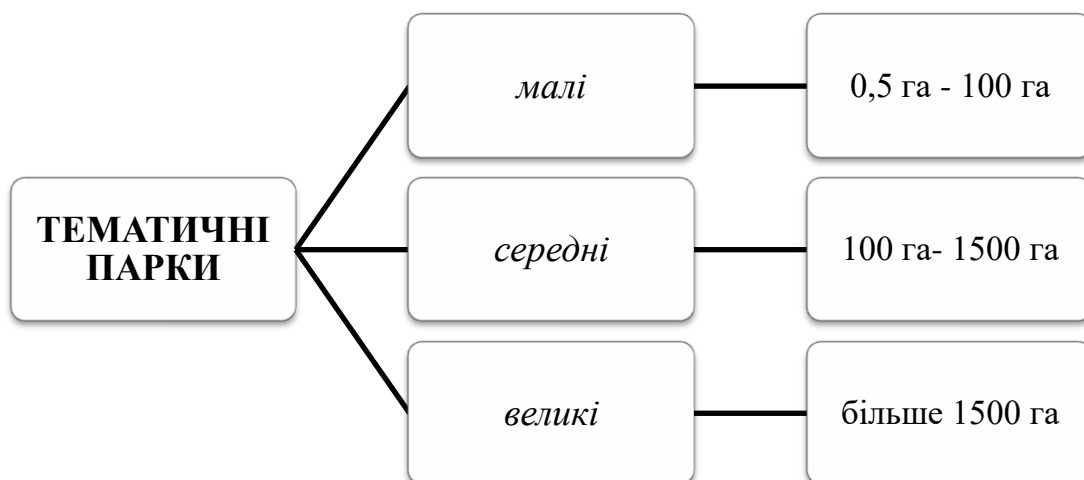

Рис. 1.5. Класифікація тематичних парків за розміром (складено автором за [1])

Малі тематичні парки, як правило, мають площу від 0,5 га до 100 га і є тематичними центрами регіонального значення. Ці парки можуть складатися з невеликих площ, алей або бульварів, які є або самостійними одиницями, або частиною більших парків. Вони пропонують локалізований тематичний досвід і можуть задовольняти конкретні інтереси чи теми в межах спільноти.

Найбільш поширеними є *тематичні парки середнього розміру*, які зазвичай займають площу від 100 до 1500 га. Ці парки можуть бути загальноміськими багатофункціональними парками або атракціонами, розташованими за межами міських територій. Вони пропонують різноманітний вибір атракціонів і розваг для відвідувачів різного віку та інтересів.

Великі тематичні парки характеризуються великими розмірами з мінімальною площею 1500 га. Ці парки часто дотримуються концепції Діснея та відомі своїми високими естетичними стандартами та цілісними тематичними елементами. Вони мають цікаве середовище, включаючи тематичні зони, атракціони, торгові центри та архітектурні проекти, які ретельно інтегровані, щоб створити єдиний і незабутній досвід для відвідувачів.

Загалом, розмір тематичного парку відіграє важливу роль у визначенні його масштабів, пропозицій і загального впливу на міський ландшафт. Від невеликих регіональних центрів до розгалужених розважальних комплексів, тематичні парки будь-якого розміру сприяють культурному, рекреаційному та економічному розвитку відповідних громад [1].

За тематичною спрямованістю виділяють наступні види парків (рис. 1.5):

Рис. 1.6. Класифікація тематичних парків за тематичною спрямованістю (складено автором за [28])

Історичні парки відтворюють стародавні міста, будівлі та пам'ятки архітектури, дозволяючи відвідувачам зануритися в атмосферу минулого.

Кінематографічні парки демонструють фільми відомих кінокомпаній, таких як Universal Studios та ін., пропонуючи екскурсії та цікаві місця, засновані на популярних франшизах фільмів, таких як Гаррі Поттер, Таємне життя домашніх тварин, Парк Юрського періоду, Кінг-Конг та ін.

Географічні парки також відомі як *парки мініатюр*, ці пам'ятки представляють різні країни чи регіони, відтворюючи окремі райони чи міста в меншому масштабі.

Парки мініатюр – це музеї під відкритим небом, що демонструють моделі архітектурних та інженерних споруд, як правило, у масштабі 1:25 [28].

Морські тематичні парки включають аквапарки та океанаріуми, які пропонують водні тематичні атракціони та враження. Приклади включають Disney's Typhoon Lagoon і Blizzard Beach в Орландо, Флорида, і Shipwreck Island в Панама-Сіті-Біч, Флорида.

Парки розваг присвячені атракціонам. Ці парки часто мають теми, засновані на популярних мультфільмах або комп'ютерних іграх, таких як ті, що є в Disney World та інших великих парках розваг.

Сафари-парки зосереджені на спостереженні за дикою природою або імітації полювання, що дозволяє відвідувачам спостерігати за різноманітними тваринами в природних середовищах існування. Приклади включають Дике сафари в Нью-Джерсі та Зоологічний сафари-парк у Сан-Дієго.

Пропонуючи екскурсії міжпланетними дослідницькими центрами, *космічні парки* пропонують навчальний досвід, пов'язаний з дослідженням космосу. Яскравим прикладом є Космічний центр Джона Ф. Кеннеді у Флориді.

Освітні тематичні парки. Деякі тематичні парки використовують атракціони та розваги для навчання. Серед них Holy Land USA та Holy Land Experience, обидва спрямовані на виховання християнської побожності. Dinosaur World пропонує сім'ям захоплюючу зустріч з динозаврами серед при-

родних ландшафтів. Подібним чином SeaWorld і Busch Gardens пропонують освітні можливості, вихваляючись численними експонатами та пам'ятками, що містять тисячі тварин, риб і морських мешканців, збагачуючи відвідувачів уявленнями про світ природи.

Різноманітність тематичних парків робить значний внесок у розвиток туризму та створює значні доходи для країн та регіонів, де вони розташовані. Завдяки своїй широкій привабливості та широкому спектру пропозицій *тематичні парки* продовжують приваблювати мільйони відвідувачів щороку, що робить їх невід'ємною частиною індустрії відпочинку та розваг.

1.3. Фактори, що впливають на розміщення та розвиток тематичних парків

Індустрія парків розваг безперервно розвивається під впливом різних факторів, які сприяють її зростанню та розвитку. Одним з важливих факторів є *зростання наявних доходів населення*, що дозволяє окремим особам і сім'ям виділяти більше коштів на такі види дозвілля, як туризм і розваги. Зі збільшенням купівельної спроможності людей вони більш схильні шукати унікальні та захоплюючі враження від тематичних парків [41].

Крім того, зростаюча тенденція *урбанізації* відіграє вирішальну роль у розширенні ринку тематичних парків. Оскільки все більше людей мігрує в міста, зростає попит на місця відпочинку та пам'ятки в межах міста. Тематичні парки надають жителям міста можливість втекти від суєти міського життя та відпочити ближче до дому [1].

Крім того, *технологічний прогрес* відіграє ключову роль у стимулюванні інновацій в галузі тематичних парків. Тематичні парки постійно розширюють межі розваг, щоб надати відвідувачам незабутні враження, починаючи від передових технологій атракціонів і закінчуючи технікою захоплюючої розповіді. Інтеграція віртуальної реальності, доповненої реальності та інтерактивних елементів ще більше посилює захоплюючий характер атракціонів тематичного парку,

залучаючи ширшу демографічну аудиторію та збільшуючи залучення відвідувачів [46].

Крім того, *конкурентний ландшафт індустрії тематичних парків* спонукає парки постійно інвестувати в нові атракціони та враження, щоб залишатися актуальними та залучати відвідувачів. Цей конкурентний тиск стимулює інновації та інвестиції в дослідження та розробки, що призводить до створення більших, складніших і технологічно просунутих тематичних парків [49].

Також ментальний, культурний і національний фактори відіграють значну роль у розвитку та популяризації тематичних парків. *Культурні чинники* значною мірою впливають на теми, дизайн і пам'ятки, які пропонують тематичні парки. Парки часто черпають натхнення з місцевої культури, фольклору, історії та традицій, щоб створити захоплюючий досвід, який резонує з відвідувачами. Наприклад, тематичні парки в Японії часто включають елементи традиційної японської культури, такі як самураї, гейші та фольклорні персонажі, щоб зацікавити як вітчизняних, так і іноземних туристів.

Тематичні парки можуть служити символами *національної ідентичності та гордості*. У деяких країнах тематичні парки відзначають історичні події, національних героїв або культурні досягнення, сприяючи вихованню почуття патріотизму та єдності серед відвідувачів. Наприклад, такі парки, як Ерсот на Всесвітньому курорті Волта Діснея, демонструють різні країни та культури, сприяючи міжкультурному розумінню та вдячності [27].

Тематичні парки часто відображають і реагують на *переважаючі соціальні тенденції та погляди*. У міру розвитку суспільних цінностей парки можуть коригувати свої пропозиції відповідно до змін уподобань. Наприклад, зростає попит на екологічно чисті та стійкі атракціони, що призвело до того, що деякі тематичні парки включили екологічні теми та зусилля та освітні програми щодо збереження у свій досвід.

Тематичні парки використовують такі *психологічні фактори*, як ностальгія, втеча від реальності та прагнення до гострих відчуттів, щоб залучити відвідувачів. Ностальгічні теми або відтворення улюблених спогадів дитинства мо-

жуть викликати позитивні емоції та справляти незабутні враження. Подібним чином можливість втекти від реальності та зануритися у фантастичні світи приваблює багатьох людей, які шукають тимчасового відпочинку від повсякденного життя [29].

Тематичні парки служать платформами для *культурного обміну* та діалогу, полегшуючи взаємодію між людьми з різного походження та сприяючи взаєморозумінню. Міжнародні тематичні парки часто демонструють різноманітні культури, кухні та традиції, надаючи відвідувачам можливість дізнатися та оцінити світове розмаїття.

Природно-кліматичні фактори можуть суттєво впливати на розміщення та розвиток тематичних парків. Природні особливості, такі як мальовничі ландшафти, близькість до водойм і унікальні геологічні утворення, часто впливають на вибір місця розташування тематичного парку. Парки, розташовані в мальовничих околицях, можуть використовувати природну красу для покращення досвіду відвідувачів і залучення туристів. Наприклад, тематичні парки, розташовані поблизу гір, пляжів або лісів, можуть включати пригодницькі заходи на свіжому повітрі, природні стежки або водні атракціони, щоб отримати вигоду від природного оточення. Клімат відіграє вирішальну роль у визначенні експлуатаційної доцільності та сезонних коливань тематичних парків. Екстремальні погодні умови, такі як урагани, торнадо або сильний снігопад, створюють проблеми для роботи парку та безпеки відвідувачів. Парки в регіонах з помірним кліматом можуть мати більш тривалий робочий сезон порівняно з парками в регіонах із суворою зимою або пекучим літом. Крім того, парки в теплішому кліматі можуть інвестувати в водні атракціони або затінені зони, щоб забезпечити полегшення від спеки в спекотні літні місяці [27].

Деякі атракціони в тематичних парках залежать від погоди та кліматичних умов. Атракціони на відкритому повітрі, аквапарки та шоу під відкритим небом мають обмежену пропускну здатність або закриватися під час негоди, що впливає на задоволеність відвідувачів і отримання прибутку. Парки можуть впроваджувати плани на випадок надзвичайних ситуацій, такі як внутрішні ат-

ракціони або криті зони черги, щоб пом'якшити вплив несприятливих погодних умов і зберегти задоволеність гостей.

Тематичні парки все частіше впроваджують ініціативи екологічної стійкості, щоб мінімізувати свій екологічний слід і захистити природні ресурси. Парки можуть впроваджувати екологічні практики, такі як енергоефективна інфраструктура, зменшення відходів, заходи зі збереження води та зусилля щодо збереження середовища проживання. Крім того, парки, розташовані в екологічно чутливих районах, можуть зіткнутися з регуляторними обмеженнями або громадським контролем щодо їх впливу на навколишнє середовище, що впливає на рішення щодо розвитку та операційну практику [1].

У світлі зміни клімату та його потенційного впливу тематичні парки можуть брати участь у плануванні стійких практик, щоб адаптуватися до мінливих умов навколишнього середовища та зменшити ризики. Це може включати модернізацію інфраструктури, заходи щодо готовності до стихійних лих і довгострокові стратегії адаптації до клімату для захисту активів парку та забезпечення безперервності діяльності в умовах екологічних проблем.

Демографічні фактори, такі як щільність населення так само суттєво впливають на розвиток та розміщення тематичних парків. Щільність населення є показником ринкового попиту, причому райони з більшою щільністю зазвичай вказують на більшу кількість потенційних відвідувачів. Тематичні парки часто стратегічно розташовані в густонаселених регіонах, щоб максимально збільшити доступність і захопити більшу частку ринку. Міські центри та мегаполіси, що характеризуються високою щільністю населення, є найкращим місцем для розвитку тематичних парків через їх велику та різноманітну споживчу базу. Тематичні парки, розташовані в густонаселених районах, отримують переваги від підвищеної доступності та зручності для відвідувачів. Близькість до населених пунктів скорочує час у дорозі та транспортні витрати, полегшуючи людям відвідування парку. Така доступність може привабити як місцевих мешканців, так і туристів, підвищуючи відвідуваність і приносячи прибуток [13].

Щільність населення впливає на економічну життєздатність проєктів тематичних парків, формуючи демографічні показники відвідувачів, моделі витрат і потенційний дохід. Густионаселені райони часто підтримують більш високі рівні витрат на власний розсуд, оскільки мешканці мають більшу купівельну спроможність і бюджети на дозвілля. Тематичні парки, розташовані в таких районах, можуть отримати вигоду від споживчого попиту та отримати вищі доходи за рахунок продажу квитків, купівлі товарів, а також продажу їжі та напоїв.

Густионаселені регіони зазвичай мають добре розвинену інфраструктуру та допоміжні послуги, включаючи транспортні мережі, варіанти розміщення та розважальні зручності. Ці фактори сприяють загальній привабливості території як місця для розвитку тематичного парку. Крім того, парки, розташовані в густионаселених районах, можуть отримати вигоду від співпраці з місцевими підприємствами та зацікавленими сторонами туризму, покращуючи загальний досвід відвідувачів і сприяючи узгодженості між напрямками.

Густота населення впливає на конкурентний ландшафт для тематичних парків, де густионаселені райони часто підтримують численні парки та атракціони. У результаті парки повинні відрізнятися від інших і пропонувати унікальні враження, щоб виділятися на переповнених ринках. Конкуренція за першокласне розташування та частку ринку стимулює інновації та інвестиції в нові пам'ятки, зручності та послуги для гостей, щоб залучити відвідувачів і зберегти конкурентоспроможність [13].

Загалом поєднання економічних факторів, тенденцій урбанізації та технологічних досягнень забезпечує постійне зростання та еволюцію індустрії тематичних парків, надаючи споживачам все більш різноманітні та захоплюючі варіанти розваг. Ментальні, культурні та національні чинники формують розвиток і популярність тематичних парків, впливаючи на теми, дизайни, соціальні тенденції, психологічну привабливість і можливості культурного обміну. Природні та кліматичні чинники відіграють значну роль у формуванні розвитку та операційних міркувань тематичних парків, впливаючи на вибір місця розташування, пропозиції атракціонів, сезонні коливання, практики сталого навколиш-

нього середовища та зусилля з планування стійкості. Демографічні фактори відіграють ключову роль у формуванні розвитку та розташування тематичних парків, впливаючи на ринковий попит, доступність, економічну життєздатність, підтримку інфраструктури та конкурентну динаміку. Розуміння та врахування цих факторів має важливе значення для забезпечення довгострокового успіху та сталості діяльності тематичних парків, для створення успішних і привабливих тематичних парків, для ефективного вибору місця та стратегічного планування в галузі тематичних парків, які будуть резонувати з відвідувачами з різного походження.

Незважаючи на постійний попит на тематичні парки на туристичному ринку, декілька факторів можуть перешкоджати їхньому зростанню та створювати проблеми як для існуючих, так і для нових операторів. Зокрема, процес виготовлення та встановлення передових атракціонів у тематичних парках є трудомістким і складним. Проектування та конструювання інноваційних атракціонів часто потребують значних інвестицій часу, ресурсів і досвіду. Затримки в процесі розробки подовжують час виходу на ринок нових тематичних парків або розширення, впливаючи на отримання прибутку та прибутковість [13].

Електричні та механічні атракціони в тематичних парках вимагають регулярного обслуговування та перевірки, щоб забезпечити безпеку, надійність і задоволення гостей. Високі витрати на технічне обслуговування, пов'язані з підтримкою атракціонів, включаючи перевірки, ремонти та реконструкцію, навантажують операційні бюджети та знижують норму прибутку. Новим учасникам бізнесу може бути складно керувати цими поточними витратами, особливо без усталених джерел доходу [39].

Галузь тематичних парків за своєю суттю є капіталомісткою, що вимагає значних початкових інвестицій у придбання землі, розвиток інфраструктури, атракціони та зручності. Високі початкові інвестиційні витрати стримують нових учасників від виходу на ринок або розширення існуючої діяльності. Забезпечення фінансування для проєктів тематичних парків є складним, особливо

для невеликих операторів або стартапів без доступу до достатніх капітальних ресурсів.

Індустрія тематичних парків є висококонкурентною, на ключових ринках домінують відомі гравці та споживацька думка. Нові учасники стикаються з жорсткою конкуренцією з боку існуючих операторів, які мають впізнаваність бренду, економію на масштабі та сформовану клієнтську базу. Вийти на насичені ринки або конкурувати з відомими брендами складно для новачків, вимагаючи інноваційних стратегій для диференціації та залучення відвідувачів [40].

Тематичні парки підпадають під суворі нормативні вимоги, зокрема стандарти безпеки, правила зонування, екологічні дозволи та трудове законодавство. Забезпечення відповідності нормативним вимогам ускладнює та збільшує витрати на розвиток та функціонування тематичних парків. Нові учасники бізнесу повинні долати регуляторні перешкоди та отримувати необхідні дозволи, що може затягнути терміни проекту та збільшити його вартість.

Отже, хоча попит на тематичні парки залишається високим, такі проблеми, як трудомісткий процес розробки, високі витрати на технічне обслуговування, капіталомісткість, конкурентоспроможність і дотримання нормативних вимог, можуть перешкоджати зростанню ринку тематичних парків і створювати перешкоди для входу нових операторів. Подолання цих викликів потребує стратегічного планування, фінансової дисципліни, операційної ефективності та інновацій, щоб досягти успіху в динамічній і конкурентоспроможній галузі тематичних парків [41].

РОЗІДЛ 2.

ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ

Сполучені Штати Америки є піонером у сфері будівництва сучасних парків, очолюючи інтенсивний розвиток тематичних парків. Завдяки зростанню економіки та покращенню матеріальних умов американці отримали більше вільного часу, що породило пошук нових можливостей для відпочинку. Ці парки розваг виникли як відповідь на новий економічний достаток, одночасно діючи як каталізatori територіальної експансії.

Попередники сучасних *тематичних парків* з'явилися в Європі незадовго до епохи Відродження, яка охоплювала 1300–1600 роки. Тематичні фестивалі були звичним явищем, часто зоскреджені навколо релігійних свят і святкування збору врожаю. Ці заходи збирали натовпи, які насолоджувалися кулінарними вишукуваннями та дивувалися екзотичним товарам, привезеним із далеких країн. Натовпи зібралися, щоб подивитися, як лицарі продемонстрували свою майстерність верхової їзди під час лицарських змагань [46].

У XVIII ст. у великих європейських містах почали з'являтися сади для розваг, які обслуговували зростаючий середній клас. З новим багатством і дозвіллям громадяни шукали розваг і відпочинку. Сади розваг пропонували чудовий відпочинок, де відвідувачі могли блукати ретельно озелененими територіями, насолоджуючись безліччю розваг. Жива музика, акробатичні номери, театральні постановки, витівки скоморохів і яскраві феєрверки радували публіку. Ці місця стали осередками спілкування, де люди спілкувалися, грали в ігри та хизувалися своїм найкращим одягом. Примітно, що місцеві архітектори демонстрували свої архітектурні дива, а художники – свої шедеври, забезпечуючи публіці доступ до мистецтва, яке раніше було обмежене ексклюзивними колами [33].

У середині 1700-х років привабливість садів розваг вийшла за межі континентів, оскільки ця концепція потрапила в Америку, особливо в гамірні міста, такі як Нью-Йорк. Почали виростати сади розваг, захоплюючи увагу публіки. Ці

американські ітерації не просто повторювали свої європейські аналоги; вони адаптувалися та еволюціонували відповідно до смаків та уподобань місцевого населення.

Коли американські сади розваг набули популярності, вони зазнали трансформації, включивши захоплюючі атракціони, щоб збільшити пропозицію розваг. Примітно, що поява першої на континенті каруселі додала новий вимір у ландшафт розваг, захоплюючи відвідувачів своїм химерним шармом і привабливістю. Включення атракціонів означало перехід до більш складних і захоплюючих вражень, задовольняючи зростаючий попит на новітні форми відпочинку та розваг [19].

Наприкінці 1800-х років почався перехід від садів розваг до зон розваг, схожих на сучасні тематичні парки. Ця еволюція була спричинена стратегічними ініціативами тролейбусних компаній, які прагнуть максимізувати використання своїх послуг у непіковий час. Ці компанії, які працюють за фіксовану плату за електроенергію, намагалися залучити пасажирів увечері та у вихідні, створюючи невеликі парки поруч із тролейбусними лініями. У цих парках були скромні атракціони, місця для пікніків та ігри, забезпечуючи розваги для пасажирів та їхніх сімей [2].

Серед найвідоміших із цих зон розваг був Коні-Айленд, який завдячував своїм розвитком добре продуманій стратегії залізничних ліній. Коні-Айленд, позиціонувався як доступне місце для відпочинку на березі моря, що приваблює втомлені сім'ї, які шукають перепочинку від важкої роботи та навчання (рис. 2.1). Тут були атракціони, ігри, вуличні вистави, що радували відвідувачів і викликали відчуття дива й хвилювання. Коні-Айленд став типовим місцем відпочинку та рекреації, втілюючи дух літніх розваг і пригод [50].

У 1884 році ЛаМаркус А. Томпсон представив Switchback Gravity Pleasure, ознаменувавши дебют перших американських гірок у Сполучених Штатах. Цей революційний винахід запропонував відвідувачам захоплюючі враження, досягаючи швидкості майже шість миль на годину та піднімаючись на висоту до 50 футів.

Рис. 2.1. Коні-Айленд [19]

Незважаючи на відносно скромні за сучасними мірками характеристики, на той час американські гірки захопили публіку, особливо тих, хто вперше стикався з такою захоплюючою поїздкою залізницю Switchback Gravity Pleasure Railway на Коні-Айленді (рис. 2.2) [50].

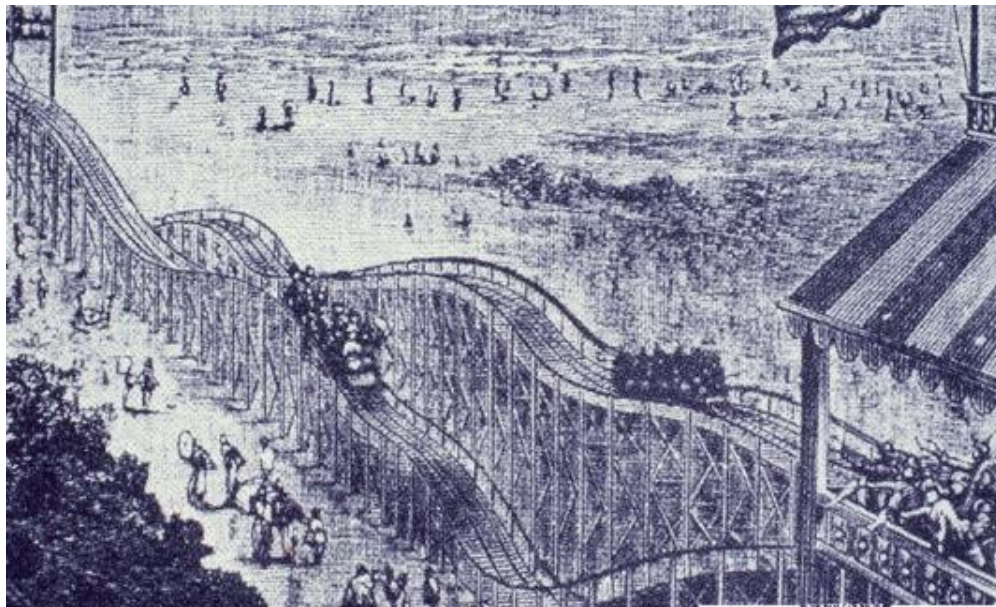

Рис. 2.2. Залізниця Switchback Gravity Pleasure Railway на Коні-Айленді [50]

Успіх американських гірок Томпсона викликав хвилю ентузіазму серед підприємців, що призвело до створення кількох парків розваг на Коні-Айленді. Відомий безліччю атракціонів та ігор, Коні-Айленд швидко став центром для

парків розваг, приваблюючи натовпи людей, які прагнули долучитися до відпочинку. Будучи центром інновацій у парках розваг, Коні-Айленд часто слугував місцем для передових американських гірок, розроблених в інших місцях, які потім транспортували на острів для встановлення [44].

Вихідні на Коні-Айленді були часом спільного відпочинку, коли люди з передмість збирали друзів і сім'ю, щоб відправитися в метро до центру розважального району. Серед хвилювання від захоплюючих атракціонів та ігор відвідувачі насолоджувалися типовими стравами Коні-Айленда, такими як хот-доги. Сьогодні Коні-Айленд залишається культовим місцем, увічнюючи свою спадщину як місце для любителів парків розваг, які шукають гострих відчуттів і веселих пригод [19].

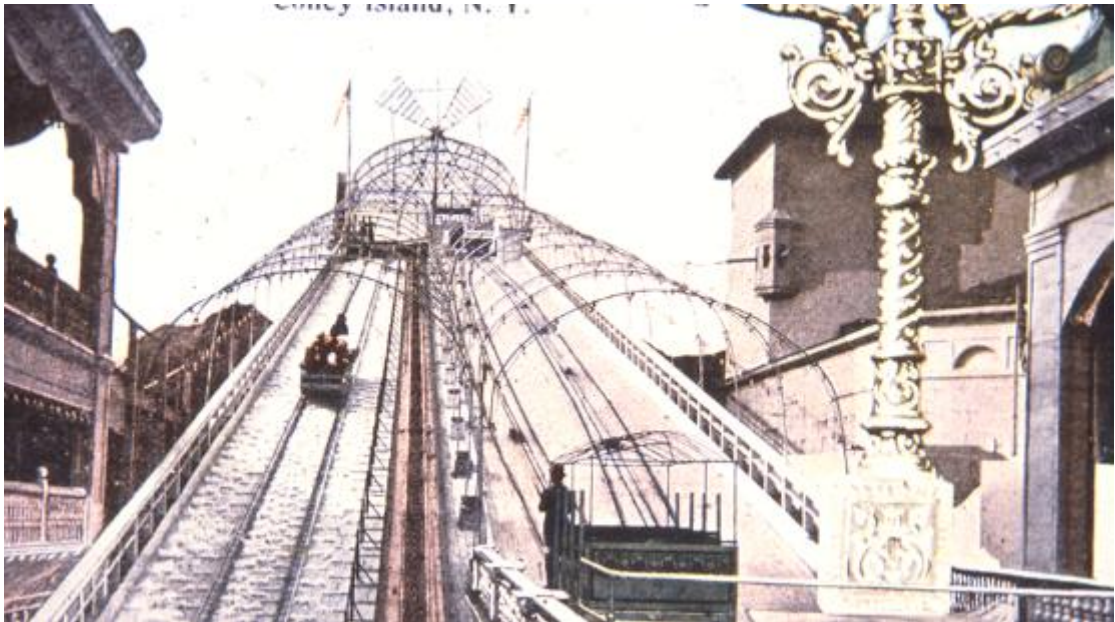

Рис. 2.3. Луна парк Томпсона на Коні-Айленді [19]

У 1889 році Ліна Бічер з Нью-Йорка побудувала в Толедо перші в Америці американські гірки з вертикальним циклом. Ця новаторська підставка мала вертикальну петлю, що дозволяла гонщикам відчути хвилююче відчуття перевертання під час проходження траси. Пізніше американські гірки перенесли на культовий Коні-Айленд у Нью-Йорку [44].

Успіх винаходу Бічера викликав інтерес у всій країні, що призвело до створення імітаційних атракціонів, таких як Loop the Loop на пірсі Янга в Ат-

лантік-Сіті. Ці атракціони мали на меті відтворити хвилювання перших в Америці американських вертикальних петельних гірок, ще більше зміцнивши популярність американських гірок як форми розваги та відпочинку (рис. 2.).

Рис. 2.4. Атракціон Loop the Loop (зациклити петлю) на пірсі Янга в Атлантик-Сіті [19]

Коли Коні-Айленд процвітав, Чикаго став ще одним відомим центром розваг і відпочинку. У 1893 році на Колумбійській виставці архітектори та організатори прагнули створити видовище, яке могло б конкурувати зі знаменитою Ейфелевою вежею, на той час нещодавно відкритою в Парижі. Таким чином, на експозиції відбувся грандіозний дебют першого в світі колеса огляду. Цей колосальний атракціон, що стоїть на величезній висоті 264 фути, заворожував уяву відвідувачів з усього світу [39].

Протягом п'яти місяців експозиції колесо огляду прийняло вражаючу кількість гостей (1,4 млн.), які дивувалися захоплюючим краєвидам, що відкривалися з його вагонів. Цей монументальний атракціон не лише продемонстрував винахідливість його творців, але й заклав новий стандарт для атракціонів у парку розваг, зробивши колесо огляду вічним символом дива та насолоди [44].

Крім того, *Columbian Exposition* представила концепцію фірмових кольорів, шрифтів і химерних дизайнів, адаптованих до конкретних парків розваг. Цей інноваційний підхід до брендингу та тематики додав новий вимір досвіду відвідувачів. Таким чином, спадщина Колумбійської виставки вийшла за межі її тимчасових виставок, залишивши незгладимий слід в еволюції дизайну та естетики парків розваг.

У розпал цієї епохи розваг, що розвивається, підприємливий шоумен на ім'я Пол Бойтон, відомий своїми сміливими водними трюками та виступами в Р.Т. Цирк Барнума залишив незгладимий слід в індустрії. Оселившись у Чикаго, Бойтон використав свій досвід і захопленість водними розвагами, заснувавши у 1894 році перший у країні постійний парк розваг, який влучно назвав Водні жолоби Пола Бойтона (*Paul Boyton's Water Chutes*). Парк швидко отримав визнання, надихнувши Бойтона розширити свої підприємства, відкривши другий парк розваг на Коні-Айленді [19].

На початку 1900-х років відбувся безпрецедентний бум в індустрії парків розваг, коли до 1920 року було вже збудовано сотні парків. Цей сплеск популярності можна пояснити декількома факторами, зокрема підйомом індустріалізації та прогресом у транспорті, що дозволило робітникам більше вільного часу займатися розважальними заняттями. У результаті парки розваг стали місцем для втечі від реальності, пропонуючи відвідувачам можливість зануритися в атмосферу веселощів і фантазії [44].

У цьому конкурентному кліматі інженери атракціонів змагалися, щоб перевершити один одного у створенні захоплюючих американських гірок, розпалюючи жорстку конкуренцію, яка характеризувалася інноваціями та винахідливістю. Крім того, американські гірки цієї епохи були переважно виготовлені з дерева, на відміну від гладких сталевих конструкцій сучасності.

Велика депресія 1930-х років спричинила економічний спад у світовій економіці, призвівши до закриття тематичних парків у багатьох країнах світу. Оскільки рівень безробіття різко зріс, а споживчі витрати різко впали, сотні те-

матичних парків по всьому світу були закриті, не в змозі витримати економічну кризу.

Початок Другої світової війни у 1939 році ще більше загострив проблеми, з якими зіткнулася індустрія тематичних парків. Коли країни мобілізували свої ресурси та робочу силу для воєнних зусиль, увага та ресурси, які могли бути виділені на дозвілля та розваги, були перенаправлені на війну. У результаті будівництво нових атракціонів і розширення існуючих парків відійшли на другий план, ніж пріоритети військового часу [50].

Незважаючи на складні економічні та геополітичні умови, деякі люди шукали розради та відволікання від суворой реальності, які пропонували тематичні парки, розглядаючи їх як тимчасову перерву від суворих реалій війни та економічних труднощів. Проте галузь намагалася відновити свій докризове і довоєнне процвітання, борючись із зменшенням відвідуваності, фінансовими обмеженнями та браком ресурсів для інновацій і розширення.

Загалом Велика депресія та Друга світова війна глибоко вплинули на індустрію тематичних парків, що призвело до повсюдного закриття парків, скорочення інвестицій та загального зниження відвідуваності. Потрібен був час, щоб індустрія відновилася та відновила свої позиції у післявоєнну епоху, але незмінна привабливість тематичних парків як джерел радості, розваг та спільного спілкування зрештою переважить.

Початок бєбі-буму у 1944 році ознаменував нову еру для тематичних парків, яка характеризувалася сплеском дитячих атракціонів, призначених для задоволення зростаючої популяції молодих сімей. До 1950-х років парки розваг в основному були орієнтовані на аудиторію будь-якого віку, лише деякі заклади спеціально обслуговували маленьких дітей. Однак підприємець Артур Фріц визнав невикористаний ринковий потенціал і заснував мережу парків, призначених виключно для розваг початківців бумерів, влучно названу «Kiddieland». Ця інноваційна концепція набула популярності, надихнувши на появу численних парків-імітаторів, кожен з яких намагався захопити серця та увагу молодих відвідувачів [19].

У середині 1950-х років Діснейленд став новаторським явищем, зробивши революцію – став першим у країні великим тематичним парком, представивши концепцію великомасштабного парку, зосередженого навколо певної теми (рис. 2.5). Розробники тематичних парків виграли, застосувавши тематичну розповідь і захоплюючий досвід, черпаючи натхнення з різних тем, таких як Дикий Захід і динозаври. Запровадження захоплюючих атракціонів додало елементу гострих відчуттів і хвилювання [46].

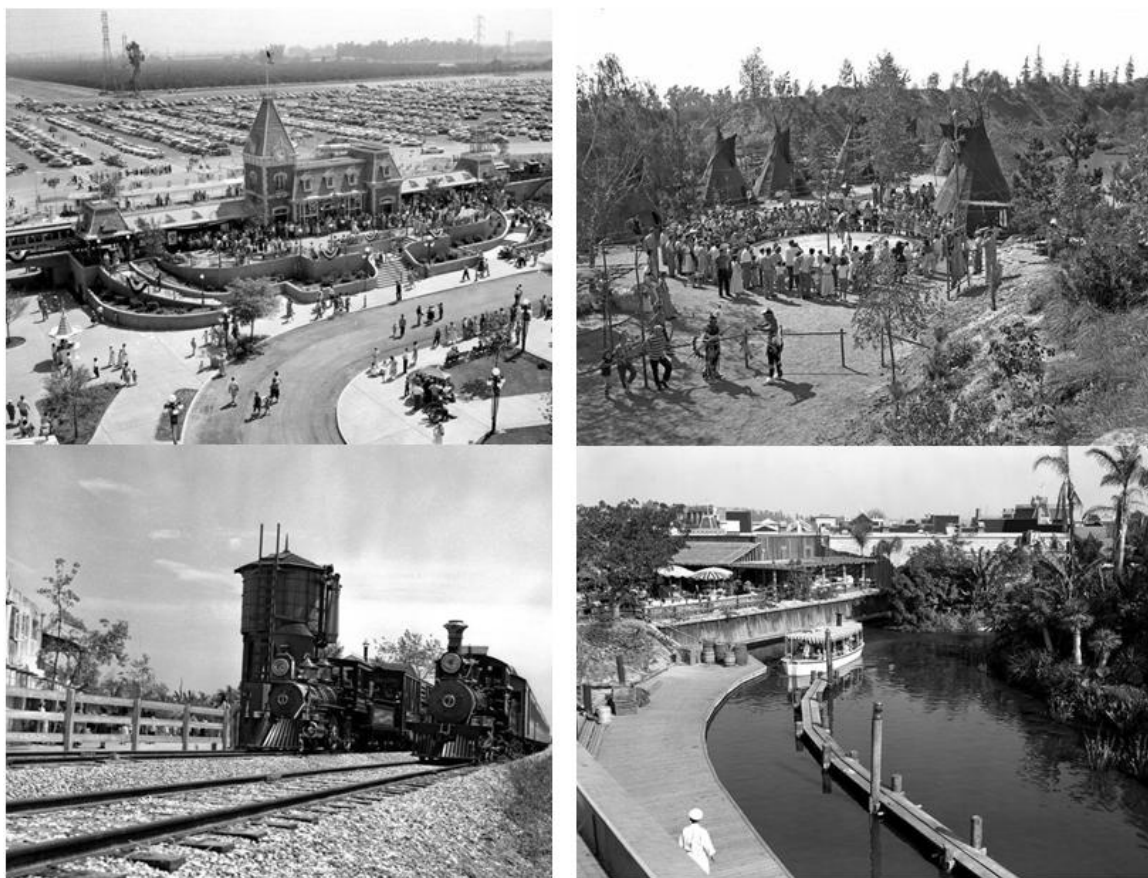

Рис. 2.5. Діснейленд, 1955 р. [45]

У 1960-1970-ті роки великі міські парки починають закриватися, відображаючи зміни часів. У міру зростання заворушень у великих містах парки відчують подібний тиск. Відомі парки, закриті в цей період, включаючи Ріверв'ю, Чикаго, Іллінойс (1967 р.); Евклід-Біч, Клівленд, Огайо (1969 р.); та Palisades Park, Cliffside Park, Нью-Джерсі (1971 р.) [19].

Рис. 2.6. Ріверв'ю Парк, Чикаго (70-ті роки) [19]

1980-ті роки стали свідками зближення двох улюблених літніх розваг: парків розваг і плавання. Водні гірки, які десятиліттями були основним елементом водних розваг, знайшли місце у тематичних парках, пропонуючи гостям можливість поєднати захопливі атракціони з освіжаючими водними пригодами. Культурний феномен «Рятувальників Малибу», який дебютував у 1989 році, ще більше популяризував пляжну культуру та моду на купальники [39].

1990-ті та початок 2000-х років відзначили період інновацій та сміливості у сфері атракціонів тематичних парків. За цей час тематичні парки розширили межі можливого, представивши атракціони, які, здається, суперечили законам фізики та гравітації.

Одним із найпомітніших досягнень цієї епохи було впровадження перевернутих американських гірок. На відміну від традиційних американських гірок, де гонщики сидять на доріжці, перевернуті візки являють собою автомобілі, розташовані під доріжкою, що дозволяє здійснювати захоплюючі маневри, такі як петлі та повороти, які, здавалося б, кинули виклик гравітації. Ці атракціони створювали відчуття невагомості та дезорієнтації, що захоплювало глядачів і стало основним атрибутом багатьох тематичних парків.

Іншою важливою подією став акцент на ефірному часі – відчуття того, що тебе піднімають із місця – у нових поїздках. Парки прагнули максимізувати фа-

ктор гострих відчуттів, включивши елементи, які створювали моменти невагомості та вільного падіння, викликаючи крики хвилювання у відвідувачів.

Загалом у 1990-х і на початку 2000-х тематичні парки розширювали межі інновацій і технологій, створюючи ще більше захоплюючих і хвилюючих вражень для відвідувачів. Ці сміливі атракціони приваблювали любителів адреналіну та любителів гострих відчуттів, які прагнули випробувати свої межі та відчути неперевершений приплив захвату.

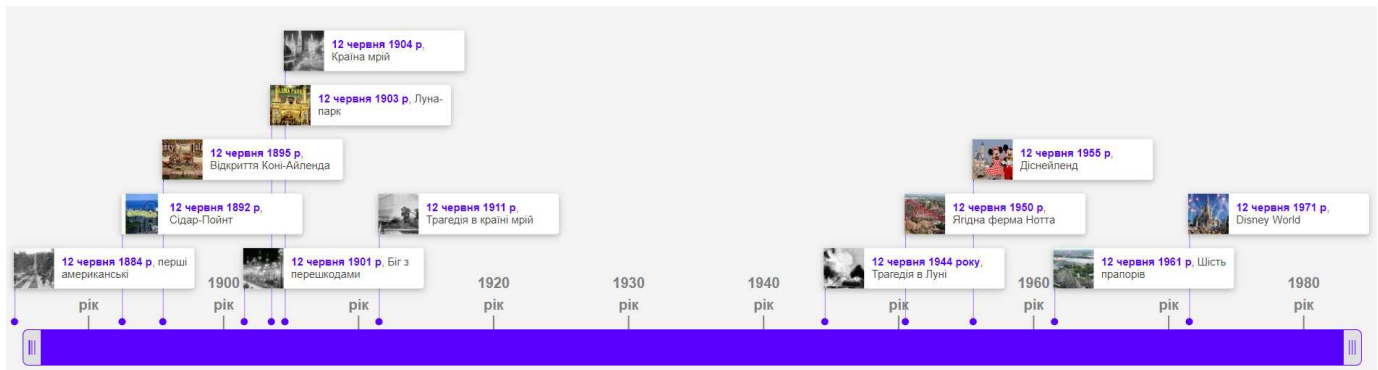

Рис. 2.7. Ключові події у розвитку тематичних парків у США [41]

У 2000 році гонка озброєнь американських гірок досягла свого піку, відзначеного дебютом понад 100 американських гірок по всьому світу. Цей період був періодом гострої конкуренції між тематичними парками за звання найвищих і найшвидших американських гірок. Світовий рекорд як висоти, так і швидкості змінювався тричі протягом року, починаючи з Голіафа на Six Flags Magic Mountain, який мав висоту 77,7 м і розвивав швидкість 140 км на годину. Невдовзі цей рекорд був перевершений Millennium Force у Сідар-Пойнт, він досягав 95 м у висоту та також розвивав швидкість 140 км на годину. Зрештою, титул отримав Steel Dragon у Nagashima Spaland в Японії, який піднявся на висоту 97 м і досяг швидкості 153 км на годину [49].

До 2005 року гонка озброєнь на американських гірках, яка тривала з 1988 року, практично припинилася з появою Kingda Ka на Six Flags Great Adventure. Ці високі гірки мали приголомшливу висоту 140 м і розвивали швидкість 206 км на годину, міцно закріпивши за собою місце найвищих і найшвидших американських гірок у світі на той час. Однак зростаючі витрати,

пов'язані з будівництвом рекордних атракціонів, і обмежена привабливість таких екстремальних вражень призвели до завершення гонки озброєнь – принаймні тимчасово. Незважаючи на це затишшя, спадщина цих новаторських американських гірок продовжує формувати ландшафт парків розваг і захоплюючих атракціонів по всьому світу [44].

У 2005-2007 роках галузь переживає нову хвилю закриття парків через Велику рецесію та розвиток сектору сімейних розважальних центрів. Серед найбільших парків, втрачених у цю епоху, були Astroworld, Х'юстон, Техас (2005 р.); Лібертіленд, Мемфіс, Теннесі (2005 р.); Міртл-Біч Павільйон, Міртл-Біч, Південна Кароліна (2006 р.) та озеро Гегауга, Аврора, Огайо (2007 р.) [49].

Минали роки, тематичні парки постійно піднімали планку, з кожною новою поїздкою, прагнучи побити рекорди висоти, швидкості або обох варіантів. Сучасні атракціони мало нагадують хиткі й повільні американські гірки перших днів на Коні-Айленді. Проте, серед технологічного прогресу та гострих пригод, певні елементи минулого збереглися.

Класичні закуски, такі як хот-доги, попкорн і солодка вата, залишаються улюбленими продуктами для відвідувачів парку, пропонуючи знайомий смак ностальгії під час очікування в черзі на наступну захоплюючу поїздку. Крім того, деякі тематичні парки віддають данину своїм історичним корінням, повертаючи елементи з парків минулих років. Дерев'яні американські гірки, що нагадують перші дні парків розваг, повертаються, забезпечуючи відвідувачам ностальгію та захоплюючий досвід.

Крім того, класичні ігри та атракціони в парках розваг відроджуються, пропонуючи гостям можливість перевірити свої навички та виграти призи, як це було в минулі десятиліття. У тих, хто відвідує тематичні парки все своє життя, відвідування парку сьогодні може викликати почуття ностальгії та дива з дитинства, перенести їх у простіші часи та дороги спогади про безтурботні розваги. Незважаючи на те, що тематичні парки постійно розвиваються, ці позачасові елементи служать нагадуванням про незмінну магію та чарівність цих улюблених місць.

Парки розваг постійно розширюють межі розваг, пропонуючи відвідувачам унікальні та захоплюючі враження. Perfect Day at CocoCay, розташований на приватному острові на Багамах, є яскравим прикладом цієї інновації. Тут круїзні пасажери можуть провести день відпочинку на березі моря та безперервних гострих відчуттів серед мальовничої природи [39].

У Perfect Day at CocoCay відвідувачі можуть відчути нові емоції, спустившись з найвищої водної гірки в Північній Америці. Для тих, хто шукає інших вражень, прогулянка на гелієвій кулі Up, Up and Away пропонує захоплюючий вид на острів з висоти над аквапарком Thrill і насолодження незабутніми краєвидами [39].

Пандемія COVID-19 вплинула майже на всі парки розваг по всьому світу, багато з них залишалися закритими або працювали з обмеженою потужністю тривалий час. Орієнтовні збитки тематичних парків США сягають 18 млрд. дол. Відновлення після пандемії на початку 2020-х років триває.

На основі опрацьованої літератури, офіційних сайтів тематичних парків, інтернет-джерел нами було розроблено періодизацію розвитку тематичних парків у США (рис. 2.8), визначено п'ять періодів, часові рамки та характерні риси та ключові події кожного з них.

Отже, еволюція тематичних парків у Сполучених Штатах відображає ширші тенденції в розвагах, технологіях і споживчій культурі. Від скромних початківців як простих розважальних закладів до розгалужених, захоплюючих напрямків, тематичні парки еволюціонували, щоб задовольнити мінливі потреби відвідувачів і галузі. Простежуючи цю еволюцію в хронологічному порядку, можна зробити висновки про культурні, економічні та технологічні сили, які сформували індустрію американських тематичних парків (Додаток Б).

Ці парки служать не лише розважальними центрами, а й рушійними силами економічного зростання та культурного обміну як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках [33].

Піонерний період (кінець XIX - початок XX ст.)

- Закладено основу для сучасних тематичних парків із появою ранніх парків розваг і атракціонів.
- Коні-Айленд у Нью-Йорку став ключовим місцем для розваг, показуючи американські гірки, каруселі та екскурсії.
- Поява перших в Америці американських гірок, таких як вертикальні петельні гірки, поклала початок індустрії парків розваг у Сполучених Штатах.
- Успіх таких парків, як Luna Park і Dreamland, надихнув на створення подібних місць по всій країні, зокрема парків розваг у Чикаго, Лос-Анджелесі та Сан-Франциско.

Період зростання культових парків (1930-1950-ті роки)

- Поява культових парків і створення концепції тематичних розваг.
- У цей період з'явилися такі парки, як Діснейленд і Ноттс Беррі Фарм, які пропонували відвідувачам захоплюючі враження та тематичне середовище.
- Діснейленд, відкритий у 1955 році, зробив революцію в індустрії завдяки своїм інноваційним атракціонам і темам, встановивши новий стандарт для тематичних парків.
- Такі парки, як Cedar Point в Огайо та Knott's Berry Farm в Каліфорнії, набули популярності в цю епоху, пропонуючи сімейні розваги та фірмові атракціони.
- Технологічні інновації, такі як сталеві американські гірки та механізовані атракціони, почали революцію в індустрії парків розваг, відкриваючи шлях для більших і складніших парків.

Золотий вік експансії (1960-1980-ті роки)

- Період швидкого розширення та інновацій в галузі тематичних парків.
- Walt Disney World відкрився у Флориді у 1971 році, після чого було відкрито Universal Studios та інші великі парки.
- Ця епоха ознаменувалася дебютом новаторських атракціонів і розквітом захоплюючих атракціонів, коли парки змагалися, хто побудує вищі та швидші американські гірки.
- Six Flags і Universal Studios, наслідували приклад Діснейленду, включивши прив'язки до фільмів, складні декорації та інтерактивні атракціони, щоб захопити глядачів.

Епоха мегапарків (1990-ті - 2000-і роки)

- Наприкінці XX століття з'явилися мегапарки, які характеризуються більшими за життя атракціонами, високотехнологічними атракціонами та тематичними зонами.
- Парки інвестували в складну тематику та атракціони, як-от «Чарівний світ Гаррі Поттера» та «Парк Юрського періоду» в Universal Studios, а також впровадження EPCOT у Walt Disney World. У цей період також спостерігався розвиток технологій та інтеграція спецефектів у атракціони.
- Дісней розширив свою імперію, відкривши наступні парки в Парижі, Токіо та Шанхаї.

Модернізація та глобальне розширення (з 2010-х років до теперішнього часу)

- Тематичні парки продовжують модернізуватися та розширюватися по всьому світу.
- Парки впровадили технології, запровадивши доповнену реальність, віртуальну реальність та інтерактивні можливості, щоб покращити залучення гостей.
- Був також акцент на стійкості та екологічно чистих практиках.
- Крім того, парки розширили свою присутність на міжнародному рівні, відкривши нові парки на ринках, що розвиваються, таких як Китай і Близький Схід, обслуговуючи різноманітну глобальну аудиторію.

Рис. 2.8. Періодизація розвитку тематичних парків у США (складено автором за [19, 33, 39, 41, 44, 46, 49,50])

На відміну від європейських парків, американські тематичні парки часто розташовані в нових місцях, а не покладаються на історичні артефакти чи багату культурну спадщину. Це стратегічне розміщення використовує динамічний ландшафт країни та привабливість нових вражень. Крім того, Walt Disney Company, намагаючись просувати свою продукцію на зовнішні ринки, ретельно оцінює загальний економічний стан і рівень доходів цільових країн. Як правило, столичні регіони або великі міські агломерації є основними місцями для створення цих парків, забезпечуючи доступ до значної кількості потенційних відвідувачів.

РОЗДІЛ 3

ТЕМАТИЧНІ ПАРКИ США

3.1. Економічні показники розвитку ринку парку розваг

Зараз у всьому світі існує безліч тематичних парків, включаючи географічні, гастрономічні, історичні, космічні, морські та загальні парки розваг та атракціонів (Додаток А). У 2019 році розмір світового ринку парків розваг становив 73,5 млрд. дол. США [40]. Через пандемію коронавірусу (COVID-19) у 2020 році цей показник знизився до 51,7 млрд. дол. США (впав приблизно на 30 %) значною мірою через наслідки пандемії [40]. Очікується, що розмір ринку цієї індустрії відпочинку перевищить 89,2 млрд. дол. США у 2025 році, тобто перевищить показники до пандемії [34].

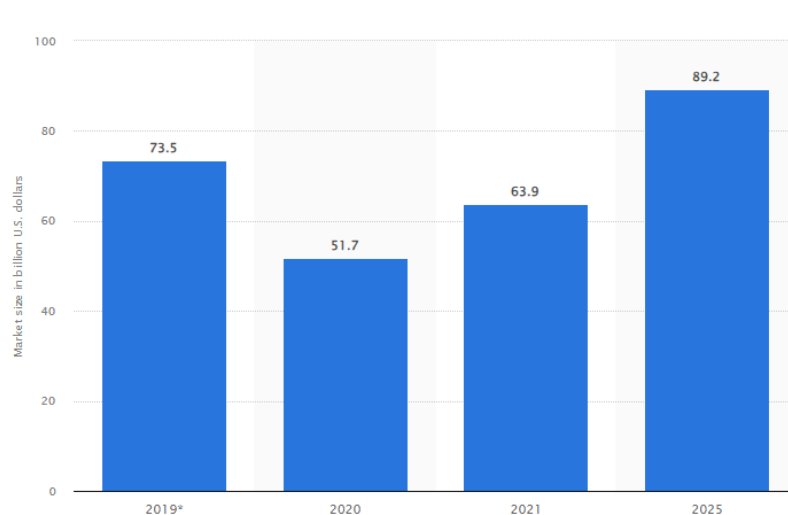

Рис. 3.1. Розмір ринку парків розваг у всьому світі в 2019 - 2021 роках з прогнозом на 2025 рік (у млрд. дол. США) [34]

Сполучені Штати можуть похвалитися значним набором тематичних парків розваг, з особливим акцентом на місцях, розташованих у штатах Флорида та Каліфорнія. Ці місця щороку приваблюють десятки мільйонів туристів, утверджуючи Флориду та Каліфорнію як головні світові центри відпочинку, відомі своїми унікальними пропозиціями тематичних парків [36].

Сполучені Штати мають найвищу щільність парків розваг на душу населення в усьому світі (рис. 3.1), маючи різноманітний набір атракціонів, почи-

наючи від американських гірок і закінчуючи аквапарками. Практично в кожному штаті країни є власний парк розваг, кожен з яких сприяє репутації штату не лише в туристичному секторі, а й у політиці, культурі, соціально-економічному розвитку [5].

Рис. 3.2. Розміщення тематичних парків по країнах світу [51]

У багатьох штатах парки розваг перетворилися на розгалужені міні-міста, які служать центрами розваг, відпочинку та соціальної взаємодії. Цікаво, що парки, які пропонують водні атракціони, зокрема аквапарки, акваріуми та океанаріуми, не обмежуються лише приморськими містами, їх можна знайти по всій країні. За оцінками, у Сполучених Штатах налічується приблизно 2100 таких розважальних комплексів, і лише в Лас-Вегасі їх понад сотня. Крім того, численні історичні та культурні об'єкти по всій країні містять невеликі тематичні парки, а незліченні природні зони вміщують пам'ятки, що сприяє різноманітності розважальних пропозицій [4].

За останні шістьдесят років великі тематичні парки зазнали постійного розвитку та трансформацій, що характеризується додаванням нових тематичних зон і регулярним впровадженням інноваційних атракціонів. Ці парки працюють за принципом змін і заміन, постійно оновлюючи свої пропозиції, щоб відповіда-

ти мінливим уподобанням споживачів і технологічному прогресу. Теми охоплюють широкий спектр категорій, включаючи розваги, спорт, технології, культуру та відпочинок, гарантуючи, що відвідувачі отримають різноманітний досвід під час кожного відвідування.

Розмір ринку парків розваг у Сполучених значно зріс Штат у 2022 році. У цьому році цей сектор оцінювався в 22,2 мільярда доларів США, порівняно з 12,37 мільярдами доларів США в попередньому році, змінивши рівень до пандемії (рис. 3.3). У 2023 році розмір ринку парків розваг зріс до 23,4 млрд. дол. США [35].

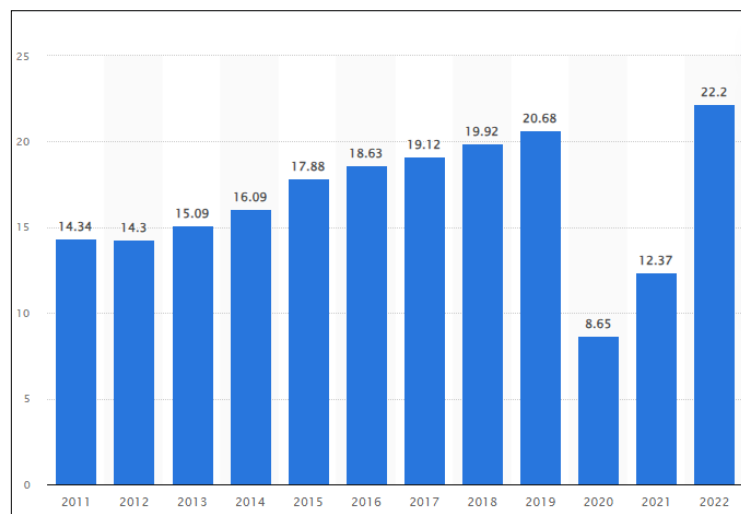

Рис. 3.3. Розмір ринку парків розваг у США, 2011 - 2022 рр. (млрд. дол. США)
[35]

У 2021 році Disney Parks and Resorts стала провідною компанією тематичних парків по всьому світу з точки зору доходу, розвиваючи про загальну суму майже 17 млрд. дол. США. Компанія OCT Limited, яка управляє тематичними парками та подібними розважальними закладами в Китаї, займає інше місце за вартістю з приблизно 11 мільярдами доларів [16].

Найстарішим парком розваг США у 2023 році, що працює, був Lake Compounce, розташований у Брістолі, штат Коннектикут, який був відкритий у 1846 році [37].

У 2022 році в секторі парків розваг у Сполучених Штатах працювало приблизно 268,95 тис. співробітників. Спостерігалось зростання в порівнянні з сектором з 213,62 тис. співробітників попереднього року [2].

У 2022 році компанія Walt Disney отримала загальний дохід у розмірі майже 29 млрд. дол. США в сегменті парків, розваг і продуктів. Більше половини доходу компанії Walt Disney в цьому році приніс її сегмент медіа та розваг, що принесли дохід 55 млрд. дол. США. У той же час пізнаваність бренду Walt Disney Parks and Resorts у США досягла 77 % у 2022 році [16].

Ринок парків розваг переживає позитивне зростання під впливом збільшення використання соціальних медіа та доступу до ЗМІ. Відвідувачі парків розваг часто діляться своїми враженнями, фотографіями та відео в соціальних мережах, ефективно демонструючи атракціони ширшій аудиторії.

Очікується, що розвиток міжнародного туризму значно сприяє зростанню ринку розваг парків. Міжнародний туризм охоплює подорожі за межі звичайного місця для відпочинку, бізнесу чи інших цілей, а парки розваг часто служать центрами, які приваблюють мандрівників з усього світу. Ці пам'ятки можуть перетворитися на напрямки на затребувані туристичні місця [36].

Таким чином, розвиток великих тематичних парків у Сполучених Штатах відображає динамічну індустрію, що постійно розвивається, керовану інноваціями, споживчим попитом і бажанням створити захоплюючі та незабутні враження для відвідувачів. Ці парки відіграють важливу роль не лише в туристичному секторі, але й у формуванні культурної та соціальної структури відповідних штатів і регіонів.

3.2. Соціальні та етно-національні аспекти розвитку тематичних парків

Популярність тематичних парків у Північній Америці, зокрема в Сполучених Штатах, є явищем, глибоко вкоріненим у культурі та менталітеті американців, особливо коли мова йде про сімейний відпочинок. Таку широку популярність можна пояснити кількома факторами, зокрема унікальними характери-

стиками американської культури та уподобаннями, сформованими індивідуалізмом і протестантизмом [1].

В американському суспільстві індивідуалізм відіграє значну роль, сприяючи розвитку почуття незалежності та особистого вибору. Це мислення впливає на те, як американці підходять до дозвілля та планування відпустки. Крім того, протестантська трудова етика, яка наголошує на важкій праці та продуктивності, часто перетворюється на бажання максимально використати обмежений час відпустки [13].

У середньому американці беруть відносно короткі відпустки, типова тривалість яких становить близько 10 днів на рік. Навіть бізнес-професіонали, відомі своїм насиченим графіком, часто виділяють лише шість днів на рік для відпочинку та розслаблення. Цей обмежений час відпочинку спонукає американців шукати напрямки, які пропонують максимальне задоволення та розваги протягом короткого періоду часу [26].

Тематичні парки з різноманітними атракціонами, розважальними можливостями та сімейною атмосферою є ідеальним рішенням для багатьох американців, які хочуть отримати максимальні враження від відпустки. Курортні комплекси з декількома парками, такі як ті, що знаходяться в таких популярних місцях, як Walt Disney World Resort і Universal Orlando Resort, пропонують зручний і ефективний спосіб насолодитися тижневою відпусткою, наповненою хвилюванням і пригодами [29].

Соціологічні дослідження показали, що тематичні парки є найкращим вибором для літніх канікул серед американців, причому приблизно кожен третій віддає перевагу цьому типу місць. Привабливість тематичних парків полягає в їх здатності задовольнити широкий спектр інтересів і вікових груп, від захоплюючих атракціонів і атракціонів до захоплюючих тематичних вражень і живих розваг [31].

Згідно з опитуванням 2022 року, яке вивчало популярність парків розваг у США, більше половини респондентів заявили, що їм подобіли парки розваг. Ще 13% опитаних не люблять парки розваг, а 27% залишаються нейтральними що-

до цієї теми [43]. Крім того, популярність парків розваг у США різнилася залежно від статі та покоління (рис. 3.4). Трохи більше 60% жінок заявили, що їм подобаються парки розваг, у той час як серед цей показник чоловіків склав 54 %.

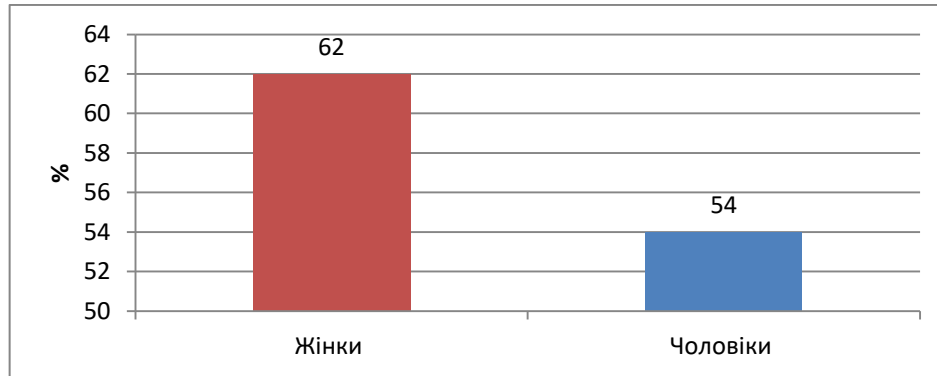

Рис. 3.4. Прихильність парків розваг серед населення США за статтю [35]

Молоде покоління також часто любить відвідувати парки розваг: 68 % міленіалів заявили, що це саме так. Частка бєбі-бумерів і покоління X, яким подобаються парками розваг, склала 53 %. Зважаючи на те, що більшість американців люблять парки розваг незалежно від віку та статі, вони, ймовірно, залишаться ключовою особливістю індустрії відпочинку США [35].

3.3. Територіальні та функціональні особливості тематичних парків

Розвиток тематичних парків у Сполучених Штатах динамічно зростає з 1990-х років, і зараз по всій країні працює близько 820 американських гірок та 370 тематичних парків. Така значна кількість парків розваг свідчить про популярність і попит на такі атракціони серед американців [40].

Важливим показником для оцінки поширеності тематичних парків є кількість атракціонів на душу населення. У Сполучених Штатах середній показник становить 2,55 американських гірок на 1 млн. осіб, що підкреслює широку доступність захоплюючих атракціонів і розваг як для жителів, так і для гостей. Крім того, щільність розміщення тематичних парків по всій країні є помітною: в середньому 0,22 пам'ятки на кожні 1000 кв. миль [19]. Це вказує на те, що тематичні парки розподілені практично по всій країні, пропонуючи доступ для рі-

зноманітних регіонів і груп населення. Варто зазначити, що парки розваг відсутні в штатах Аляска та Гаваї. Цю відсутність можна пояснити такими факторами, як географічні обмеження, обмежена доступність землі та унікальні культурні та економічні особливості цих територій.

Загалом, процвітаюча індустрія тематичних парків у Сполучених Штатах підкреслює багаті традиції країни щодо розваг і дозвілля, надаючи можливість окремим особам і сім'ям насолоджуватися захоплюючими враженнями та залишати незабутні спогади [12].

Згідно зі статистичними даними на території США можна виділити чотири регіони з найбільшою концентрацією всесвітньо відомих тематичних парків. Лідирує у цьому штат Флорида, де є 8 потужних парків розваг міжнародного рівня. У 2021 році ці парки разом прийняли 60,6 млн. відвідувачів. Слідом за нею йде Каліфорнія, де розташовано 6 міжнародних тематичних парків, які є частиною багатопаркових курортів. У 2021 році ці парки загалом прийняли 28,6 млн. відвідувачів, що зміцнило статус Каліфорнії як найкращого місця для любителів тематичних парків. Третє місце ділять між регіонами Середнього Заходу (3 тематичні парки) та Північного Сходу (2 тематичні парки). У 2021 році ці парки привабили 8,8 млн. та 5,9 млн. туристів відповідно, що ще більше підкреслило привабливість тематичних парків у різних регіонах Сполучених Штатів [3, 10].

За кількістю тематичних парків, орієнтованих на місцевих жителів, штат Флорида лідирує з 24 парками, за нею йде штат Каліфорнія з 38 парками. Пенсільванія (18 тематичних парків), Нью-Джерсі (19 тематичний парк), Нью-Йорк (31 тематичний парк), Техас (21 тематичний парк) також займають важливе місце [37].

Серед штатів з найбільшою кількістю тематичних парків лідирують Флорида та Каліфорнія. Це значною мірою пов'язано з їхнім теплим кліматом, який дозволяє працювати цілий рік, а також їхнім статусом основних туристичних напрямків. Флорида, зокрема, відома великою кількістю тематичних парків, а Орlando часто називають «Столицею тематичних парків світу» через концент-

рацію парків у цьому районі, зокрема Walt Disney World Resort, Universal Orlando Resort, SeaWorld. Орlando та багато інших. Каліфорнія також відома своїми тематичними парками, серед яких найвідоміші парки «Діснейленд», «Юніверсал Студіос Голлівуд» і «Чарівна гора шести прапорів» [38].

Аналіз розміщення тематичних парків виявляє чітку кореляцію з щільністю населення на територіях, де вони розташовані. Тематичні парки, як правило, зосереджені в районах з високою щільністю населення, яка зазвичай перевищує 200 осіб на гектар. І навпаки, в регіонах із середньою щільністю менше 50 осіб на гектар парків немає [47].

У Сполучених Штатах два окремих райони виділяються як центри для великих тематичних парків. Один розташований вздовж східного узбережжя, тягнучись від Атлантичного океану, а інший охоплює величезний простір уздовж західного узбережжя, простягаючись до Тихого океану. Концентрація тематичних парків особливо помітна в двох штатах: Каліфорнії, розташований на східному узбережжі, і Флориді, розташований на південній частині східного узбережжя.

Примітно, що місто Вісконсін Деллс у штаті Вісконсін виступає практично світовою столицею аквапарків. Завдяки 18 аквапаркам Вісконсін-Деллс зарекомендував себе як головне місце для розваг на водну тематику [52].

Загалом розподіл тематичних парків у Сполучених Штатах підкреслює їх стратегічне розміщення в густонаселених районах, максимізуючи доступність і потенційний трафік відвідувачів. Крім того, концентрація парків у певних штатах підкреслює регіональні переваги та економічні чинники, що сприяють розвитку цих місць відпочинку [26].

На територіальну організацію парків розваг у США вплинуло кілька ключових факторів. По-перше, високий рівень соціально-економічного розвитку таких регіонів, як Флорида та Каліфорнія, сприяв створенню та успіху численних тематичних парків. Ці штати можуть похвалитися міцною економікою, яка підтримує інвестиції та інфраструктуру, необхідну для великомасштабних парків розваг. Крім того, вигідне розташування цих регіонів відносно основних

транспортних вузлів США, таких як аеропорти та автомагістралі, полегшило доступ для відвідувачів з усієї країни та всього світу. Ця доступність ще більше підвищила популярність і життєздатність тематичних парків як туристичних місць. Також сприятливі природні та погодно-кліматичні умови в таких штатах, як Флорида та Каліфорнія, зробили їх ідеальними місцями для відкритих атракціонів і розважальних закладів. Цілорічне сонячне світло та помірні температури приваблюють відвідувачів, які шукають дозвілля та відпочинку, що робить ці регіони найкращими місцями для розвитку тематичних парків. Наявність розвиненої матеріально-технічної бази, а також добре налагодженої туристичної інфраструктури сприяли зростанню та успіху тематичних парків у цих штатах. Ці парки пропонують відвідувачам високоякісні та захоплюючі враження від передових технологій атракціонів до розміщення та зручностей світового класу.

Високий рівень туристичної привабливості природних та культурних ландшафтів в таких штатах, як Флорида та Каліфорнія, також відіграв значну роль у залученні відвідувачів до тематичних парків. Від знакових пам'яток до природних чудес, ці регіони пропонують широкий спектр пам'яток і вражень, які доповнюють пропозиції тематичних парків, що робить їх привабливими напрямками для туристів з усього світу [30].

З точки зору кількості відвідувачів і доходів, тематичні парки США користуються значним успіхом, щорічно їх відвідують понад 70 мільйонів людей, а доходи досягають майже 3 млрд. доларів. Для порівняння, європейські тематичні парки щорічно приваблюють приблизно 50 млн. гостей, а загальний дохід становить близько 1,5 мільярда доларів [34]. Це підкреслює популярність і важливість тематичних парків як основних туристичних ресурсів у Сполучених Штатах, що приваблюють відвідувачів не лише з усієї країни, але й з усього світу.

Еволюція стандартних тематичних парків у повноцінні туристичні дестинації є помітною сучасною тенденцією в парковій індустрії Сполучених Штатів.

Ця трансформація означає перехід від простих місць відпочинку до багатогранних комплексів, які задовольняють ширший спектр інтересів і потреб відвідувачів. Традиційні тематичні парки розширюють свої пропозиції за межі простих атракціонів, щоб включити комплекс розваг, розміщення, заклади харчування, торгові центри та захоплюючі тематичні середовища. Приймаючи цю тенденцію, тематичні парки прагнуть залучити не лише одноденних мандрівників, але й гостей, які ночують і прагнуть продовжити перебування та отримати повний досвід відпустки. Ця стратегія не тільки підвищує привабливість і прибутковість тематичних парків, але й сприяє ширшій індустрії туризму, стимулюючи місцеву економіку та заохочуючи триваліше перебування в регіонах призначення [29, 30].

Сектор парків розваг робить значний внесок в економіку Сполучених Штатів, накопичуючи мільярди доларів щорічно. Згідно з даними, зібраними міжнародною консалтинговою компанією AECOM, у 2018 році сукупний валовий прибуток усіх парків розваг у США перевищив 21,9 мільярда доларів США. Ця цифра являє собою майже удвічі більше, ніж у 2007 році, з послідовною висхідною траєкторією в наступні роки. Зараз тематичні парки пропонують відвідувачам широкий спектр послуг, які разом складають значну частину загального доходу компаній [36].

Приблизно 55–60% доходів тематичних парків отримують від продажу вхідних квитків. Крім того, значний внесок роблять послуги з харчування та продажі товарів, які становлять 25–30% загального доходу. Продаж сувенірної продукції, купівля їжі та напоїв та інші витрати відвідувачів додатково збільшують потоки доходів. Тематичні парки також заробляють на диверсифікації доходів через ліцензійні угоди, спонсорство та збори за спеціальні заходи, що разом становить близько 10–20% їх доходу.

З точки зору конкуренції на ринку, розподіл загального валового доходу між ключовими гравцями галузі виглядає наступним чином: компанія Walt Disney володіє лівовою часткою в 49,3%, за нею йде NBC Universal Media LLC з 18,2%. Seaworld Parks & Entertainment займає 7,4% ринку, а Cedar Fair LP і Six

Flags Entertainment Corporation – по 6,4%. Така концентрація доходу підкреслює домінування провідних компаній у секторі парків розваг та їхній значний вплив на динаміку та тенденції галузі [4].

Асоціація економічних досліджень (ERA) разом з Асоціацією тематичних розваг (TEA) кожного року оприлюднює рейтинг найбільш відвідуваних тематичних парків у світі [43]. У 2021 році з 25 найбільш відвідуваних тематичних парків 9 знаходяться у Сполучених Штатах, які відвідали 73,3 млн. осіб. [48].

Таблиця 3.1

Найкращі парки розваг/тематичних парків США у світовому рейтингу
(побудовано за [43])

Місце у рейтингу	Назва тематичного парку	% зміни 2020-2021 роки	Кількість відвідувачів, млн. осіб		
			2021 р.	2020 р.	2019 р.
1	Тематичний парк « Чарівне королівство » на курорті Walt Disney World Resort, озеро Буена-Віста, Флорида	82%	12,691	6,941	20,963
2	Парк Діснейленд на курорті Діснейленд, Анахайм, Каліфорнія	133%	8,573	3,674	18,666
6	Царство тварин Діснея у світі Уолта Діснея, озеро Буена Віста, Флорида	73%	7,194	4,166	13,888
7	EPCOT At Walt Disney World , озеро Буена-Віста, Флорида	92%	7,752	4,044	12,444
9	Голівудська студія Діснея у світі Уолта Діснея, озеро Буена-Віста, Флорида	134%	8,589	3,675	11,483
11	Universal Studios Florida at Universal Orlando , Флорида	119%	8,987	4,096	10,922
12	Universal's Islands of Adventure at Universal Orlando , Флорида	127%	9,077	4,005	10,375
13	Disneyland California Adventure Park at Disneyland Resort , Anaheim, Каліфорнія	159%	4,977	1,919	9,861
15	Universal Studios Hollywood , Universal City, Каліфорнія	324%	5,505	1,299	9,147
	Всього		73,345	33,819	117,749

Влітку 2020 року спостерігалася тенденція до зниження кількості випадків COVID-19, що стало початком періоду надії для індустрії тематичних парків, оскільки деякі уряди обережно дозволили тематичним паркам знову відкриватися з різним ступенем обмеження місткості. Святкові сплески та нові варіанти незабаром приведуть до нової хвилі закриття та блокування, що перешкоджатиме проведенням великих заходів та зборів у приміщеннях у деяких місцях. 2021 рік почався непросто для відвідування тематичних парків, оскільки деякі парки були закриті, а інші працювали згідно з обмеженнями пропускнуої здатності, встановленими урядом або власними силами. Але відвідуваність швидко зросла на початку літнього сезону, і до останнього кварталу 2021 року деякі оператори парків повідомляли про відвідуваність, яка досягла допандемічного рівня [36].

До липня 2021 року всі 20 найкращих тематичних парків у Північній Америці працювали, і їх загальна відвідуваність у 2021 році зросла на 136% порівняно з попереднім роком, що є найбільшим приростом для тематичних парків в інших великих регіонах. 20 найкращих аквапарків у Північній Америці показали ще сильніші показники: загальна відвідуваність у 2021 році зросла на 177% порівняно з 2020 роком. Основні оператори мали важке завдання орієнтуватися в рівнях урядових обмежень і підтримувати відновлення багатьох парків, іноді за надзвичайно різних державних політик і графіків. Порівняння парків Universal у Флориді та Каліфорнії є яскравим прикладом. У третьому кварталі 2021 року всі парки Universal в Орландо та Голлівуді працювали без обмеження пропускнуої здатності, але на початку року у Флориді були зняті обмеження на рівні штатів, у результаті чого ці парки працювали краще. Canada's Wonderland був останнім тематичним парком у топ-20 Північної Америки, який розпочав роботу у 2021 році, а також був закритий довше, ніж будь-який парк у списку регіону – парк зазвичай закривається на зиму, а востаннє був відкритий у 2019 році. Згідно з політикою провінції парк з кількома фальстартами для повторного відкриття у 2021 році, перенесення дати з травня на червень на липень, що залишило шанувальників розчарованим. Ринок США вирізнявся тим,

що відвідуваність тематичних парків зросла на 134% порівняно з показниками 2020 року. Відвідуваність тематичних парків США становила 67% від пікових показників 2019 року. В цілому у 2020 р. відвідуваність 20 найкращих тематичних парків Північної Америки становила 44,3 млн. осіб, у 2021 р. – зросла до 104,4 млн. [43].

У 2021 році тематичні парки приділили особливу увагу своїм місцевим ринкам, намагаючись створити лояльну та прибуткову базу постійних відвідувачів. У певному сенсі пандемія зміцнила тематичні парки як регіональний напрям, ностальгічну, доступну та безпечну альтернативу місцям, де потрібні подорожі. Міжнародна відвідуваність, фактор для багатьох туристичних парків, відновлюється повільніше. До середини 2022 року складні вимоги до тестування на COVID перешкоджали міжнародним поїздкам у багато напрямків, зокрема в США. За даними Visit Orlando, міжнародний трафік склав 9% відвідувачів у 2019 році; у 2021 році – 4%. Не дивно, що сукупні внутрішні та міжнародні поїздки до Орландо у 2021 році становили 78% від рівня 2019 року, що збігається з відсотком відвідуваності в тематичних парках центральної Флориди [43].

Велику роль у відновленні зіграли абонементи. Майже всі великі парки сприйняли закриття через пандемію як можливість переглянути та переосмислити свій підхід до сезонних абонементів. Деякі оператори, як-от Six Flags, пропонували великі знижки на свою програму пропусків, щоб спонукати людей повернутися. Інші, як-от Disney, повністю оновили свої сезонні абонементи та підвищили ціни. Універсал Орландо пропонував квитки та проїзні пропозиції для жителів Флориди, щоб компенсувати брак міжнародного трафіку. Акцент на продажі сезонних абонементів був значною мірою ефективним. Наприклад, загальна відвідуваність SeaWorld Entertainment впала на 10% з 2019 по 2021 рік, але їхня база сезонних абонементів знизилася лише на 3% за той самий проміжок часу. Парки Cedar Fair в Огайо (Cedar Point і Kings Island) були дуже успішними у 2021 році, ймовірно, завдяки поєднанню меншої кількості обмежень щодо відкриття та активних місцевих ринків. Обом, безумовно, допомогла їхня

репутація регіональних парків призначення. Відвідувачі, які ще не були готові сісти в літак, швидше за все, з більшим бажанням здійснили подорож до знаменитого регіонального парку. Cedar Point також запропонував нову програму сезонних абонементів, яка функціонувала більше як регіональний абонемент, розширюючи її охоплення за межі основних ринків [36].

Залежність від інтелектуальної власності у галузі зростає. IP-телефонія, яка довгий час була основною частиною основних паркових атракціонів, з'являється в інших формах розваг, таких як сімейні розважальні центри, аквапарки, кафе та готелі. Після успішного дебюту тематичної зони «Зоряні війни: Край галактики» у 2019 році компанія Disney запустила Кампус Месників у California Adventure у 2021 році із запланованим відкриттям кампусів у Парижі у 2022 р. та Гонконзі – у 2023 р. IP набуває все більшого значення в тому, як ми зв'язуємося з тематичними парками та створюємо враження в них. Споживачі мають міцні зв'язки з IP, які виходять за межі континентів. У 2021 році в японській студії Universal Studios відкрився Super Nintendo World, який отримав схвальні відгуки і буде відтворений у її голлівудському та майбутніх парках Epic Universe. З 2020 року паркам довелося швидко мислити і вносити серйозні корективи у свою діяльність, щоб безпечно приймати відвідувачів, парки повинні були адаптуватися до пошуку операційної ефективності [43].

Такі технології, як безконтактна оплата та цифрові черги, були запроваджені для дотримання протоколів COVID, але вони також забезпечили кращий досвід для гостей і, як правило, збільшували витрати на душу населення. Хоча парки вже рухалися в цьому напрямку, пандемія прискорила цю тенденцію. атракціон DreamWorks Destination, де гості можуть зустрітися та поспілкуватися з героями DreamWorks. Universal Studios Hollywood відкрила темну атракціон Secret Life of Pets, нагороджений Thea, який був готовий у 2020 році, але залишався до більш сприятливих умов експлуатації. Цей парк збільшився на 323% порівняно з 2020 роком. Хоча парки вже рухалися в цьому напрямку, пандемія прискорила цю тенденцію [48].

Universal Studios Hollywood відкрила відзначений нагородою Thea темний атракціон «Секретне життя домашніх тварин», який був готовий ще у 2020 році, але призупинився до більш сприятливих умов експлуатації. У порівнянні з 2020 роком відвідуваність цього парку зросла на 323% [43].

Динамічне ціноутворення та системи попереднього бронювання були способом для парків регулювати відвідуваність за обмежених можливостей, але також доведено, що вони підвищують прибутковість. Під час пандемії споживачі звикли до передових систем продажу квитків. У 2021 році доступність і вартість робочої сили залишалися проблемою для операторів. Багато парків розширили свої пропозиції щодо найму персоналу або звернулися до технологій. Kings Dominion скорегували свій графік роботи з урахуванням скорочення робочої сили, тоді як SeaWorld запровадив автоматизацію, де це було можливо, щоб зменшити потребу в працівниках. Парки знайшли цей час, щоб оцінити, як покращити досвід гостей і зробити стратегічні інвестиції, щоб зберегти або посилити свої позиції на ринку. Sea World запустив нові програми для iOS та Android у 2021 році для кожного зі своїх парків, але, на відміну від інших операторів, SeaWorld вирішив відкласти майже всі свої капіталовкладення на 2020 та 2021 роки до 2022 року. Рішення окупилося в довгостроковій перспективі, оскільки мережа показала значний приріст відвідуваності в 2022 році [43].

Незадовго до пандемії Six Flags оголосила про план трансформації, щоб модернізувати свій досвід відвідувачів і активізувати зростання, але з тих пір вона використала час, щоб оцінити деякі зі своїх попередніх продуктів і стратегій, таких як ціноутворення та програми членства, виявивши, що пільгові квитки чудово підвищують відвідуваність, але приваблюють занадто багато підлітків з обмеженим потенціалом витрат у парку [20].

Окрім витрат у 122 млн. дол. на нові проекти та атракціони у 2022 році, оператори вносять зміни в операції та продукти, сподіваючись, що «одержима клієнтами» культура покращить його конкурентні позиції [43].

Незважаючи на нижчий рівень відвідуваності порівняно з 2019 роком, звітні доходи продовжують конкурувати, а в деяких випадках перевищують ек-

вівалентні квартали з 2019 року. Фінансові звіти вказують на різке збільшення витрат на душу населення в 19 із 20 найбільших парків Північної Америки. Збільшення частково відбулося через відкладений попит через закриття парків під час пандемії, збільшення заощаджень завдяки зменшенню витрат на подорожі та розваги [48].

Але парки також знайшли, як збільшити доходи: вони відкоригували свої ціни, сприяли попередньому продажу квитків і запропонували нові та покращені товари та продукти харчування. У четвертому кварталі Walt Disney World представив Genie+, автоматизовану програму, яка надає персоналізовані маршрути для гостей, фактично замінивши безкоштовну програму FastPass курорту багаторівневою системою, яка пропонує базовий рівень безкоштовних послуг і платний преміум-доступ для додаткових переваг. Ця тенденція є, мабуть, найбільш суттєвою з точки зору роботи. Збільшення витрат призведе до зростання доходів, що дозволить паркам інвестувати в нові атракціони та враження, завдяки яким відвідувачі повертаються [16].

У 2021 році було кілька важливих ювілеїв. У жовтні 2021 року компанія Disney почала святкувати 50-річчя Всесвітнього курорту Уолта Діснея з дебютом темного атракціону Remy's Ratatouille Adventure у павільйоні Франції в Ерсот. Нові вечірні вистави, Disney Enchantment at Magic Kingdom і Harmonious at Ерсот, також відкрилися, щоб відсвяткувати цю віху. У 2020 році Cedar Point виповнилося 150 років, але його головні святкування було перенесено на 2021 рік. Крім того, у 2021 році Knott's Berry Farm відсвяткувала своє 100-річчя. Леголенд Нью-Йорк є найзначнішим тематичним парком, який дебютував у 2021 році. Хоча це перший парк Леголенду в США відкриття через 20 років, увага навколо його відкриття, здається, була затьмарена висвітленням у ЗМІ COVID-19 та іншими світовими подіями. SeaWorld реконструював свою власність Aquatica San Diego у Sesame Place San Diego, який відкрився у 2022 році. Дебют Universal з високошвидкісним VelociCoaster на тему Парку Юрського періоду на Islands of Adventure в Орландо допоміг збільшити відвідуваність цього парку перед Universal Studios Florida. Парки, що розробляються, включають

Universal's Epic Universe в Орландо, відкриття якого заплановано на 2025 рік [43].

Таблиця 3.2

Топ-20 найкращих парків розваг/тематичних парків Північної Америки
(побудовано за [43])

Місце у рейтингу	Назва тематичного парку	% зміни 2020-2021 роки	Кількість відвідувачів, млн. осіб		
			2021 р.	2020 р.	2019 р.
1	Тематичний парк «Чарівне Королівство» на курорті Walt Disney World Resort, озеро Буена-Віста, Флорида, США	83%	12,691	6,941	20,963
2	Парк діснейленд на курорті Діснейленд, Анахайм, Каліфорнія, США	133%	8,573	3,674	18,666
3	Царство тварин Діснея у світі Уолта Діснея, озеро Буена-Віста, Флоридиза, США	73%	7,194	4,166	13,888
4	EPICOT at Walt Disney World, озеро Буена-Віста, Флорида, США	92%	7,752	4,044	12,444
5	Голівудська студія Діснея в світі Уолт Дісней, озеро Буена-Віста, Флорида, США	134%	8,589	3,675	11,483
6	Universal Studios Florida at Universal Orlando, Флорида, США	119%	8,987	4,096	10,922
7	Острови пригод Universal в Universal Орландо, Флорида, США	127%	9,077	4,005	10,375
8	Парк пригод Disney California на курорті Діснейленд, анагейм, Каліфорнія, США	159%	4,977	1,919	9,861
9	Universal Studios Hollywood, Universal City, Каліфорнія, США	324%	5,505	1,299	9,147
10	Морський світ Орландо, Орландо, Флорида, США	91%	3,051	1,598	4,640
11	Ягідна ферма Нотта, Буена парк, Каліфорнія, США	354%	3,681	811	4,238
12	Busch Gardens Тампа-Бей, Тампа, Флорида, США	149%	3,210	1,288	4,180
13	Країна чудес Канади, Клен, Онтаріо, Канада	-	0,587	-	3,950
14	Морський світ Сан Дієго, Сан Дієго, Каліфорнія, США	146%	2,800	1,139	3,731
15	Седар-Пойнт, Сандаскі, Огай, США	187%	3,327	1,020	3,610
16	Шість прапорів Чарівна гора, Валенсія, Каліфорнія, США	344%	3,047	0,686	3,521
17	Королівський острів, Королівський острів, огай, сша	96%	3,181	1,626	3,485
18	Six Flags Great Adventure, Джексон, Нью-Джерсі, США	387%	2,913	0,598	3,451
19	Хершіпарк, Герші, Пенсильанія, США	75%	3,012	1,717	3,384
20	Six Flags Great America, Гурні, Іллінойс, США	-	2,675	-	3,169
Загальна відвідуваність у 2021 році		136%	104,427	44,302	159,108

Лідером та найпопулярнішим парком розваг не тільки Сполучених Штатів, але й в усьому світі впродовж вже багатьох років є тематичний парк «*Чарівне королівство*» на курорті Walt Disney World Resort на озері Буена-Віста у центральній Флориді. У 2019 р. його відвідало більше 20,9 млн. осіб, у 2021 р. – 12,7 млн. відвідувачів, що становило 82 % від попереднього року. Це демонструє поступове відновлення після пандемії на COVID-19 [42].

У 2022 році *Disney Magic Kingdom* (рис. 3.3) претендував на звання найвідвідуванішого парку розваг у світі. Приймаючи приблизно 17,13 млн. відвідувачів, відвідуваність парку зросла на 35% порівняно з попереднім роком [16].

Рис. 3.5. Тематичний парк «Disney Magic Kingdom», Лейк-Буена-Віста, штат Флорида [16]

На другому місці розташувався *Каліфорнійський Діснейленд* (рис. 3.4.), який зафіксував вражаючу явку в 16,88 млн. відвідувачів, що на 97% більше, ніж у 2021 році, що свідчить про майже повне відновлення рівня відвідуваності [43].

Каліфорнійський парк пригод Діснея (Disney California Adventure Park), розташований на території курорту Діснейленд в Анахаймі, штат Каліфорнія, є відомим тематичним парком, який пропонує різноманітні захоплюючі атракціони, розваги, заклади харчування та торгові центри. Парк, який відкрився 8 лютого 2001 року, має площу приблизно 72 гектари [16].

Каліфорнійський парк пригод Діснея поділено на кілька тематичних зон, кожна з яких натхненна різними аспектами культури, історії та пам'яток Каліфорнії. Деякі з найбільш відомих місць і пам'яток парку включають: Вулицю

Буена-Віста – ця територія, яка є головним входом у парк, нагадує гамірний бульвар Лос-Анджелеса 1920-х років із магазинами, закладами харчування та розважальними закладами; Pixar Pier – у цьому районі відзначають улюблені фільми та персонажів Pixar із такими атракціонами, як Incredicoaster, високошвидкісні американські гірки, присвячені «Суперсімейці», та Toy Story Midway Mania, інтерактивна 3D-гра-стрілялка; Земля автомобілів – ця територія, натхненна франшизою фільму «Тачки», відтворює вигадане місто Радіатор-Спрінгс із такими атракціонами, як «Радіатор-Спрінгс-рейсери» – швидкісні перегони через пустельний ландшафт; Грізлі-Пік – ця територія віддає данину природній красі Каліфорнії, показуючи такі атракціони, як «Грізлі-Рівер Ран», пригодницький рафтинг, і Soarin' Around the World, імітований досвід польоту на дельтаплані над знаковими світовими пам'ятками; Hollywood Land – натхненний гламуром Голлівуду, цей район містить такі пам'ятки, як «Вартові Галактики – Місія Втеча», захоплюючий атракціон «Вежа падіння» та «Крижане серце» – музична постановка у бродвейському стилі за мотивами популярного мультфільму. Окрім тематичних зон та атракціонів, у Каліфорнійському парку пригод Діснея проводяться різноманітні сезонні заходи, зустрічі з персонажами та розважальні програми протягом усього року, що гарантує незабутні враження для відвідувачів різного віку.

Спадщина Уолта Діснея, піонера в американській індустрії парків розваг, відбивається в усьому світі через його однойменні тематичні парки. Перший *Діснейленд*, який дебютував у Анахаймі у штаті Каліфорнія у 1955 році, ознаменував зародження імперії, яка захоплює увагу як дітей, так і дорослих. Відтоді подібні парки поширилися по всій країні та за кордоном, демонструючи безмежну креативність бренду Disney. Примітно, що *Walt Disney World* є найбільшим у світі парком розваг, який розкинувся на великій площі понад 11 300 гектарів з моменту свого створення в 1971 році [16].

Walt Disney World є квінтесенцією парків розваг, правлячи як найбільший, найвідоміший і всіма улюблений тематичний парк у всьому світі. Поділений на кілька окремих тематичних парків, заснованих у різні періоди часу, *Walt*

Disney World разом прийняв понад 300 мільйонів відвідувачів із моменту свого заснування у 1971 році. Охоплюючи велику територію, що вдвічі перевищує Манхеттен, парк працює цілий рік, пропонуючи відвідувачам неперевершений набір, атракціони та розваги для гостей різного віку [16].

Крім того, у багатьох державах є розважальні комплекси, що нагадують мініатюрні міста. У Лос-Анджелесі, наприклад, відвідувачі можуть одночасно відвідати культовий тематичний парк Діснейленд в Анахаймі разом із парком розваг Universal Studios, символом впливу кіноіндустрії.

Рис. 3.6. Тематичний парк «Каліфорнійський Діснейленд», штат Каліфорнія [16]

Шосте місце у світовому рейтингу та входить до трійки лідерів у США тематичний парк *Королівство Тварин Діснея (Disney's Animal Kingdom)* (рис. 3.5). У 2021 році його відвідало майже 7,2 млн. осіб [43].

Королівство Тварин Діснея, розташоване на території Всесвітнього курорту Уолта Діснея в Лейк-Буена-Віста у штаті Флорида, є одним із найкращих тематичних парків у світі, відомим своїми захоплюючими враженнями, зосередженими на дикій природі, охороні та дослідженні. Парк, відкритий 22 квітня 1998 року, охоплює понад 500 акрів і розділений на кілька окремих зон, кожна з яких пропонує свою унікальну тематичну атмосферу та атракціони [16].

Центральним елементом парку є культове Дерево Життя, масивне штучне дерево, прикрашене складним різьбленням із зображенням різних видів тварин. Навколо Дерева Життя знаходиться острів Діскавері, центральний осередок па-

рку, де відвідувачі можуть досліджувати звивисті стежки та зустріти різноманітні експонати дикої природи, зокрема лемурів, кенгуру та екзотичних птахів.

Однією з найпопулярніших частин «Королівства тварин» від Disney є Pandora – The World of Avatar, створена за мотивами блокбастера Джеймса Кемерона. Тут гості потрапляють на вигаданий супутник Пандори, де вони можуть вирушити на захоплюючі атракціони, такі як Avatar Flight of Passage, 3D-симулятор польоту, який відправляє вершників у захоплюючу подорож приголомшливими пейзажами Пандори [16].

Ще однією визначною пам'яткою парку є експедиція «Сафарі Кіліманджаро», захоплююче сафарі, яке дозволяє гостям вирушити в екскурсію пишними африканськими саванами, зустрівши безліч живих тварин, таких як слони, жирафи, леви та носороги.

Для тих, хто шукає гострих відчуттів, *Королівство Тварин Діснея* пропонує кілька захоплюючих атракціонів, у тому числі Експедиція на Еверест – Легенда про заборонену гору, швидкісні американські гірки, які відправляють відвідувачів у захоплюючу подорож Гімалаями на пошуки невловимого Єті.

На додаток до своїх атракціонів, *Королівство Тварин Діснея* віддано сприянню збереженню дикої природи та піклуванню про навколишнє середовище. Парк є домом для Фонду охорони природи Діснея, який підтримує різноманітні природоохоронні проекти в усьому світі та пропонує освітні програми та досвід, спрямований на підвищення обізнаності про зникаючі види та екосистеми [16].

Рис. 3.7. Королівство тварин Діснея, Лейк-Буена-Віста, штат Флорида [16]

EPSCOT, що означає Experimental Prototype Community of Tomorrow (Експериментальний прототип спільноти майбутнього), є одним із чотирьох основних тематичних парків, розташованих на території Всесвітнього курорту Уолта Діснея в Лейк-Буена-Віста у Флориді. Відкритий 1 жовтня 1982 року EPSCOT присвячений святкуванню людських досягнень, інновацій та міжнародної культури. Загальна площа тематичного парку EPSCOT становить приблизно 123 га [16].

Парк розділений на дві основні частини: Світ майбутнього та Світова вітрина.

Світ майбутнього – цей розділ EPSCOT присвячений дослідженню технологічних досягнень, захисту навколишнього середовища та наукових інновацій. Пам'ятки у світі майбутнього включають: космічний корабель Земля, розташований у знаковій геодезичній сфері, який відправляє гостей у подорож крізь історію людського спілкування та інновацій; місія КОСМІС – цей атракціон імітує космічну місію на Марс, дозволяючи гостям відчути відчуття космічної подорожі; тестовий трек, який дозволяє відвідувачам створити власний віртуальний концепт-кар і випробувати його на швидкісній їзді через серію випробувань; моря з Немо та друзями, що представляє собою підводний тематичний атракціон із персонажами фільму Діснея «У пошуках Немо», а також реальні експонати морського життя; Soarin' Around the World – симуляція дельтапланеризму, яка веде відвідувачів у захоплюючу повітряну екскурсію культовими пам'ятками з усього світу [16].

У розділі EPSCOT «Світова вітрина» (World Showcase) представлені культури та кухні 11 різних країн світу. Кожен павільйон присвячений певній країні та містить автентичну архітектуру, кухню, розваги та сувеніри. Країни, представлені на світовій виставці, включають Мексику, Норвегію, Китай, Німеччину, Італію, США, Японію, Марокко, Францію, Великобританію та Канаду [42]. Відвідувачі можуть прогулятися вулицями кожної країни, скуштувати традиційні страви, подивитися живі виступи та купити унікальні сувеніри.

Світова вітрина також проводить спеціальні заходи та фестивалі протягом року, такі як EPCOT International Food & Wine Festival та EPCOT International Flower & Garden Festival [16].

EPCOT (рис. 3.6) пропонує унікальне поєднання освітнього досвіду, культурного занурення та розваг, що робить його популярним місцем для відвідувачів будь-якого віку. Досліджуючи майбутнє технологій чи знайомлячись із визначними пам'ятками та звуками різних країн, відвідувачі можуть вирушити у подорож відкриттів і натхнення в цьому культовому тематичному парку.

Рис. 3.8. EPCOT, Лейк-Буена-Віста, штат Флорида [16]

Голлівудські студії Діснея (Disney's Hollywood Studios) (рис. 3.7), розташовані на території Всесвітнього курорту Уолта Діснея в Лейк-Буена-Віста, що Флориді, є відомим тематичним парком, присвяченим світу кіно, телебачення, театру та розваг. Парк, відкритий 1 травня 1989 року, охоплює понад 54 га і поділений на кілька тематичних зон, кожна з яких пропонує унікальні атракціони, шоу та враження, які відзначають магію Голлівуду [16].

Однією з найвідоміших пам'яток парку є «Вежа жаху» у «Сутінковій зоні» – захоплюючий атракціон на вежі, створений за мотивами класичного телесеріалу «Зона сутінків». Гості сміливо мандрують моторошними коридорами готелю Hollywood Tower, а потім стрімко впадають у ліфтову шахту з привидами в запаморочливому вільному падінні.

Ще одна визначна пам'ятка Голлівудської студії Діснея – зона «Зоряні війни: Край Галактики», захоплююча Земля, яка розгортається у культовому всесвіті «Зоряних воєн». Відвідувачі можуть досліджувати віддалену планету Батуу, спілкуватися з персонажами франшизи та вирушити в захоплюючі пригоди, такі як пілотування «Тисячолітнього сокола» на інтерактивній атракціоні «Тисячолітній сокіл: Біг контрабандистів» [16].

Крім того, у тематичному парку знаходиться Toy Story Land, химерна територія, натхненна улюбленим серіалом фільмів Ріхар «Історія іграшок». Відвідувачі можуть зменшитися до розміру іграшки та досліджувати величезні атракціони, як-от Slinky Dog Dash, сімейні американські гірки, та Toy Story Mania, інтерактивну 3D-гра-шутер.

Для шанувальників живих розваг Disney's Hollywood Studios пропонує різноманітні шоу та вистави, зокрема Indiana Jones Epic Stunt Spectacular, захоплююче трюк-шоу, натхненне культовою кінофраншизою, і Fantasmic, захоплююче нічне видовище за участю улюблених персонажів Діснея і сліпучі спецефекти [42].

На додаток до атракціонів і розважальних пропозицій, Disney's Hollywood Studios має кілька закладів харчування, торгові центри, персонажів, що дозволяє гостям повністю зануритися в магію Голлівуду.

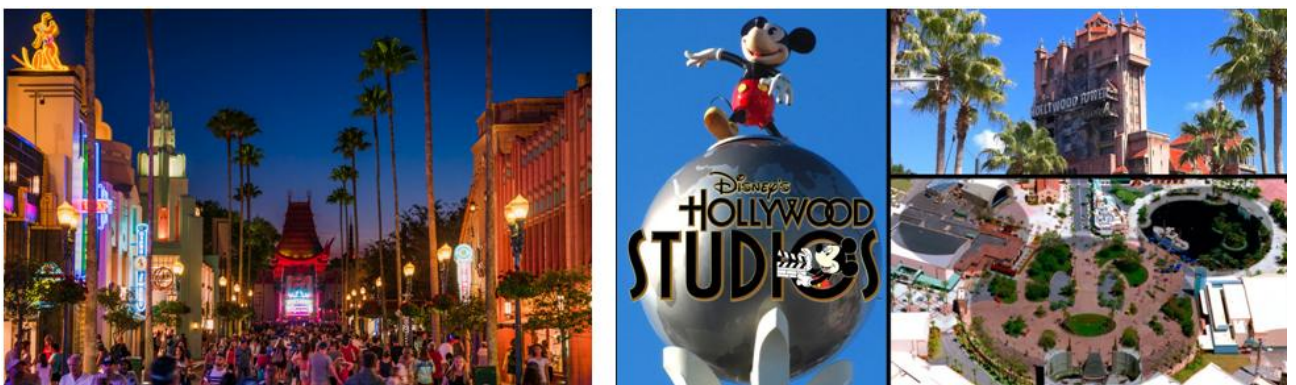

Рис. 3.9. Голлівудська студія Діснея, Лейк-Буена-Віста, штат Флорида [16]

Universal Studios Florida (рис. 3.8.), розташований на території *Universal Orlando Resort* в Орландо, штат Флорида, є відомим тематичним парком, який пропонує відвідувачам можливість зануритися у світ їхніх улюблених фільмів,

телешоу та популярних франшиз. Парк відкритий 7 червня 1990 року, охоплює приблизно 107 га землі [24].

Universal Studios Florida поділена на кілька тематичних зон, кожна з яких пропонує свої унікальні пам'ятки, розваги, заклади харчування та місця покупок. Деякі з найбільш відомих місць і пам'яток парку включають: центр виробництва – ця зона слугує головним входом до парку і містить такі атракціони, як Hollywood Rip Ride Rockit, швидкісні американські гірки з можливістю вибору музики на борту, та Despicable Me Minion Mayhem, 3D-симулятор, заснований на популярній франшизі анімаційних фільмів; Нью-Йорк – натхненна культовим міським пейзажем Нью-Йорка, ця зона має такі атракціони, як Race Through New York Starring Jimmy Fallon, атракціон-симулятор руху, який веде нічний телеведучий, та Revenge of the Mummy, критичні американські гірки, натхненні блокбастером кінофраншизи; Сан-Франциско – цей район відтворює чарівність набережної Сан-Франциско та містить такі атракціони, як «Форсаж – Суперзаряджений», високооктановий 3D-атракціон-симулятор руху, створений за мотивами серії фільмів «Форсаж»; Чарівний світ Гаррі Поттера – Алея Діагон. У цій захоплюючій зоні оживає чарівний світ Гаррі Поттера, дозволяючи відвідувачам досліджувати культові місця, такі як Алея Діагон, кататися на захоплюючому атракціоні «Гаррі Поттер і втеча з Грінготса» та робити покупки, обираючи товари в різних тематичних магазинах; Спрінгфілд – натхненний вигаданим містечком з телесеріалу «Сімпсони», цей район має знакові пам'ятки, такі як Крастіленд, та атракціони, такі як The Simpsons Ride – симулятор руху, що мандрує анімаційним світом Спрінгфілда; Голлівуд – цей район віддає данину гламуру Тінселтауна і має такі атракціони, як Universal's Horror Make-Up Show, шоу наживо, яке досліджує мистецтво гриму зі спецефектами, і Mel's Drive-In, ретро-тематична закусочна, де подають класичні американські страви.

На додаток до тематичних зон і атракціонів, Universal Studios Florida проводить різноманітні живі шоу, зустрічі персонажів і спеціальні заходи протягом року, забезпечуючи незабутні враження для відвідувачів будь-якого віку [24].

Рис. 3.10. Тематичний парк «Universal Studios Florida»,
м. Орландо, штат Флорида [24]

Universal's Islands of Adventure (рис. 3.9), розташований на території Universal Orlando Resort в Орландо, штат Флорида, є популярним тематичним парком, відомим своїми захоплюючими тематичними островами, незабутніми атракціонами та враженнями, заснованими на популярних франшизах та інтелектуальній власності. Парк був відкритий 28 травня 1999 року загальною площею 52 га [23].

Острови пригод компанії Universal поділені на кілька тематичних островів, кожен з яких пропонує свої унікальні пам'ятки, розваги, заклади харчування та покупки. Деякі з найбільш відомих місць і пам'яток парку включають:

Чарівний світ Гаррі Поттера – Хогсмід. Ця територія оживляє чарівний світ Гаррі Поттера, дозволяючи відвідувачам досліджувати культові місця, такі як замок Хогвартс, кататися на захоплюючому атракціоні «Гаррі Поттер і заборонена подорож» і купувати речі в різні тематичні магазини.

Острів супергероїв Marvel. У цьому районі, натхненному культовим всесвітом коміксів, є такі пам'ятки, як «Дивовижні пригоди Людини-павука», 3D-симулятор руху та «Неймовірні гірки Халка» – швидкісні американські гірки, присвячені супергерою Marvel.

Парк Юрського періоду заснований на франшизі блокбастерів, у цьому районі є такі атракціони, як Парк Юрського періоду River Adventure, захоплююча водна прогулянка через доісторичні джунглі, населені аніматронними ди-

нозаврами, і Jurassic World VelociCoaster, швидкісні американські гірки, які дебютували у 2021 році [19].

Приземлення Сьюза – натхненний химерним світом доктора Сьюза, цей колоритний район містить такі пам'ятки, як «Кіт у капелюсі», темна подорож сторінками класичної дитячої книжки, і «Подорож на тролейбусі Сьюса високо в небі», м'яка повітряна екскурсія по посадці Сеуса [23].

Загублений континент – у цьому містичному районі є такі пам'ятки, як каскадерське шоу «Восьма подорож Сіндбада» та захоплююча прогулянка «Гнів Посейдона».

Окрім тематичних зон та атракціонів, на Universal's Islands of Adventure проводяться різноманітні живі шоу, зустрічі з персонажами та спеціальні заходи протягом усього року, що гарантує незабутні враження для відвідувачів різного віку.

Universal's Islands of Adventure незмінно залишався одним із найбільш відвідуваних тематичних парків у Сполучених Штатах, відвідуваність якого постійно зростала протягом останнього десятиліття, особливо після появи нових атракціонів і тематичних зон.

Рис. 3.11. Тематичний парк «Universal's Islands of Adventure», м. Орландо, штат Флорида [23]

Universal Studios Hollywood (рис. 3.10), розташована в Юніверсал-Сіті, Каліфорнія, є всесвітньо відомим тематичним парком і розважальним комплексом, відомим своїми захоплюючими фільмами, атракціонами та екскурсіями за

лаштунки студії. Парк охоплює приблизно 55 гектарів, розташованої на Голлівудських пагорбах, пропонуючи відвідувачам унікальне поєднання голлівудської магії та хвилювання тематичного парку [25].

Відкрита 15 липня 1964 року, Universal Studios Hollywood є однією з найстаріших і найвідоміших кіностудій у світі з багатою історією, яка сягає корінням у золоту добу кіно. Парк розділений на кілька тематичних зон, кожна з яких пропонує свої унікальні атракціони, шоу, заклади харчування та торгові центри [19].

Деякі з найвідоміших визначних пам'яток і районів Universal Studios Hollywood включають: студійну екскурсію (однією з головних пам'яток парку є всесвітньо відома студійна екскурсія, яка переносить відвідувачів за лаштунки робочої кіностудії. Гості відправляються в екскурсію на трамваї з різними декораціями, звуковими сценами та локаціями, де вони можуть відчути захоплюючі зустрічі з культовими героями фільмів, демонстрацію спецефектів і захоплюючий 3D-досвід); Чарівний світ Гаррі Поттера (ця надзвичайно захоплююча зона оживляє чарівний світ Гаррі Поттера, дозволяючи відвідувачам досліджувати культові місця, такі як замок Гогвортс, село Гогсмід та Діагон-алея. Серед визначних пам'яток – «Гаррі Поттер і заборонена подорож», найсучасніший темний атракціон, і «Політ гіпогрифа», сімейні американські гірки); Атракціон «Світ Юрського періоду» (цей захоплюючий водний атракціон, заснований на франшизі блокбастерів, відправляє гостей у сміливу подорож доісторичним світом Парку Юрського періоду, доповнену зустрічами з аніматронними динозаврами в натуральну величину); Атракціон Сімпсонів (цей симулятор руху переносить гостей у вигадане місто Спрінгфілд, де вони вирушають у дику пригоду з улюбленими героями телесеріалу «Сімпсони»); 3D-атракціон «Трансформери» (захоплюючий 3D-атракціон у темряві занурює гостей у розпал епічної битви між автоботами та десептиконами, з найсучаснішими спецефектами та високооктановим екшеном) [25].

На додаток до своїх атракціонів *Universal Studios Hollywood* пропонує різноманітні живі шоу, зустрічі персонажів і сезонні заходи протягом року, за-

безпечуючи незабутні та розважальні враження для відвідувачів будь-якого віку.

Рис. 3.12. Тематичний парк «Universal Studios Hollywood»,
Юніверсал-Сіті, штат Каліфорнія [25]

«*Водний світ Орlando*» (*SeaWorld Orlando*) (рис. 3.11), розташований в Орlando, штат Флоридо, є відомим парком розваг на морську тематику, відомий своїми захоплюючими експонатами морського життя, атракціонами та освітнім досвідом. Тематичний парк охоплює площу близько 87 га. Це один із провідних парків мережі SeaWorld Entertainment і пропонує відвідувачам унікальне поєднання експонатів морського життя, захоплюючих атракціонів, живих шоу та освітніх заходів [20].

Відкритий 15 грудня 1973 року *SeaWorld Orlando* став популярним місцем як для сімей, так і для морських ентузіастів. Парк присвячений святкуванню та демонстрації чудес океану, одночасно сприяючи збереженню морської природи та екологічній обізнаності [19].

Однією з головних визначних пам'яток *SeaWorld Orlando* є його різноманітна колекція експонатів морського життя, де відвідувачі можуть спостерігати та дізнаватися про широкий спектр водних тварин, включаючи дельфінів, китів, морських левів, пінгвінів, акул тощо. Ці експонати дають гостям можливість ближче познайомитися з морськими істотами, отримуючи уявлення про їхню поведінку, середовища проживання та природоохоронний статус.

На додаток до експонатів морського життя, *SeaWorld Orlando* пропонує низку захоплюючих розваг і атракціонів для гостей будь-якого віку. Від швид-

кісних американських гірок, як-от Mako і Kraken Unleashed, до сімейних атракціонів, як-от «Подорож до Атлантиди» та «Антарктида: Імперія пінгвінів», кожен знайде щось для себе [20].

SeaWorld Orlando також відомий своїми вражаючими живими шоу та розважальними пропозиціями. Від захоплюючих виступів косаток і дельфінів на знаменитому стадіоні Шаму до акробатичних номерів морських левів і видр у Клайді та Сіморському центрі морських левів, шоу в парку є родзинкою для багатьох відвідувачів [20].

Крім того, *SeaWorld Orlando* докладает зусиль для освіти та збереження природи, пропонуючи освітні програми, екскурсії за лаштунки та інтерактивні враження, спрямовані на підвищення обізнаності про збереження морської природи та надихання гостей захищати океани та істот, які називають їх домом.

Рис. 3.13. Тематичний парк «Водний світ Орландо», м. Орландо, штат Флорида [20]

Ягідна ферма Нотта (Knott's Berry Farm) (рис. 3.12), розташована в Буена-Парк, Каліфорнія, є історичним тематичним парком, що займає площу приблизно 57 га. Заснований у 1920-х роках як невеликий придорожній ягідний кіоск Волтером і Корделією Ноттами, парк перетворився на одне з головних місць розваг Південної Каліфорнії [18, 19].

Knott's Berry Farm пропонує відвідувачам широкий спектр атракціонів, включаючи атракціони гострів відчуттів, сімейні атракціони, розважальні програми та тематичні зони. Одним з найвідоміших атракціонів парку є GhostRider,

дерев'яні американські гірки, відомі своїми захоплюючими падіннями та поворотами. Інші відомі атракціони включають Silver Bullet, підвісну кабінку, і Xcelerator, високошвидкісну кабінку для запуску.

На додаток до американських гірок, *Ноттс Беррі Фарм* має тематичні зони, які переносять відвідувачів у різні епохи та місця. Місто-привид – це відтворення міста Дикого Заходу з автентичними будівлями, поїздками на диліжансах і живими виступами ковбоїв і стрільців. Fiesta Village прославляє мексиканську культуру святковою музикою, їжею та атракціонами, натхненними традиційним мексиканським фольклором. Табір «Снупі» – це чарівна зона, призначена для маленьких дітей, де є дитячі атракціони, ігрові зони та зустрічі з улюбленими персонажами Peanuts [18].

Ноттс-Беррі-Фарм також відомий своїми сезонними подіями, зокрема шалено популярною «Страшною фермою Нотта» – щорічним заходом на Хелловін із лабіринтами з привидами, зонами страху та живими шоу. Під час святкового сезону парк перетворюється на веселу ферму Нотта зі святковим оформленням, святковими розвагами та візитами з Санта-Клаусом.

Окрім визначних пам'яток і подій, в *Nott's Berry Farm* є знаменитий ресторан Mrs. Knott's Chicken Dinner Restaurant, де подають смачну смажену курку та інші домашні страви, натхненні оригінальними рецептами Корделії Нотт [18].

Рис. 3.14. Тематичний парк «Ноттс Беррі Фарм»,
Буена-Парк, штат Каліфорнія [18]

Тематичний парк «*Бусш Гарденс Тампа-Бей*» (*Busch Gardens Tampa Bay*) (рис. 3.13), розташований у Тампі, штат Флорида, є відомим тематичним парком, що займає площу приблизно 447 гектарів. Це один із головних парків мережі *SeaWorld Parks & Entertainment*, відомий своїми захоплюючими тематичними зонами, атракціонами та різноманітними виставками тварин [14].

Відкритий 31 березня 1959 року готель *Busch Gardens Tampa Bay* поєднує в собі елементи парку розваг із враженнями зоопарку, пропонуючи відвідувачам можливість насолодитися як захоплюючими атракціонами, так і близькими зустрічами з різноманітними видами дикої природи [19].

Однією з головних визначних пам'яток *Busch Gardens Tampa Bay* є колекція американських гірок і атракціонів. Парк пропонує щось для любителів гострих відчуттів будь-якого віку, починаючи від карколомних падінь *SheiKra* і *Falcon's Fury* до високошвидкісних поворотів *Cheetah Hunt* і *Montu*.

На додаток до американських гірок, *Busch Gardens Tampa Bay* є місцем для різноманітних експонатів і середовищ існування тварин, які демонструють види з усього світу. Гості можуть спостерігати за величними великими котами в районі Джунгала, дивуватися граціозності та красі африканських слонів на рівнині Серенгеті та зустріти грайливих лемурів на виставці Край Африки [14].

Однією з найпопулярніших визначних пам'яток цього тематичного парку є його сафарі-тур Серенгеті, який дає змогу гостям вирушити в сафарі-пригоду з гідом просторою рівниною парку Серенгеті. Під час екскурсії відвідувачі мають можливість ближче познайомитися з жирафами, зебрами, антилопами та іншими африканськими видами дикої природи, а також дізнатися про заходи щодо збереження цих тварин у дикій природі.

Окрім атракціонів і виставок тварин, *Busch Gardens Tampa Bay* пропонує різноманітні живі шоу, заклади харчування та сезонні заходи протягом року. У парку завжди відбувається щось нове та захоплююче: від захоплюючих концертів і культурних виступів до святкових свят [14].

Рис. 3.15. Тематичний парк «Буш Гарденс Тампа-Бей», м. Тампі, штат Флорида [14]

Морський світ Сан-Дієго (SeaWorld San Diego), розташований у Сан-Дієго, штат Каліфорнія, – це парк розваг на морську тематику, який займає площу близько 67 га. Це один із провідних парків мережі *SeaWorld Entertainment*, який пропонує відвідувачам унікальне поєднання експонатів морського життя, захоплюючих атракціонів, живих шоу та освітніх заходів [20].

Відкритий 21 березня 1964 року *SeaWorld San Diego* став популярним місцем для сімей, любителів тварин і шукачів гострих відчуттів. Парк присвячений шануванню та демонстрації чудес океану, одночасно сприяючи збереженню морської природи та екологічній обізнаності [19].

Однією з головних визначних пам'яток *SeaWorld San Diego* є його різноманітна колекція експонатів морського життя, де відвідувачі можуть спостерігати та дізнаватися про широкий спектр водних тварин, включаючи дельфінів, морських левів, видр, пінгвінів, акул тощо. Ці експонати дають гостям можливість ближче познайомитися з морськими істотами, отримуючи уявлення про їхню поведінку, середовища проживання та природоохоронний статус.

На додаток до експонатів морського життя, *SeaWorld San Diego* пропонує низку захоплюючих атракціонів і розваг для гостей будь-якого віку. Від високошвидкісних американських гірок, таких як Manta та Electric Eel, до сімейних атракціонів, таких як Shipwreck Rapids і Journey to Atlantis, кожен знайде щось для себе.

SeaWorld San Diego також відомий своїми вражаючими живими шоу та розважальними пропозиціями. Від зворушливих виступів косаток і дельфінів на знаменитому стадіоні Шаму до акробатичних номерів морських левів і видр в Амфітеатрі морських левів і видр, шоу в парку є родзинкою для багатьох відвідувачів.

Крім того, *SeaWorld San Diego* докладає зусиль для освіти та збереження, пропонуючи освітні програми, екскурсії за лаштунки та інтерактивні враження, спрямовані на підвищення обізнаності про збереження моря та надихання гостей захищати океани та істот, які називають їх домом [20].

Рис. 3.16. Тематичний парк «Морський світ Сан Дієго», м. Сан-Дієго, штат Каліфорнія [20]

Седар Поінт (Cedar Point), розташований у Сандаскі, штат Огайо, є відомим парком розваг, що займає площу близько 430 гектарів. Його часто називають «Світовою столицею американських гірок» завдяки вражаючій колекції атракціонів і американських гірок [15].

Заснований у 1870 році, *Cedar Point* є одним із найстаріших діючих парків розваг у Сполучених Штатах і має багату історію розваги відвідувачів своїми захоплюючими атракціонами. Парк розташований на мальовничому півострові вздовж берега озера Ері, звідки відкривається приголомшливий вид на воду та навколишні ландшафти [19].

Однією з головних визначних пам'яток *Cedar Point* є вражаюча лінійка американських гірок, яка включає одні з найвищих, найшвидших і найзахопливіших атракціонів у світі. Від рекордних висот Top Thrill Dragster і Millennium

Force до звивистих інверсій *Maverick* і класичних дерев'яних гілок *Blue Streak*, *Cedar Point* пропонує щось для кожного любителя адреналіну.

Окрім американських гірок, *Cedar Point* пропонує безліч інших захоплюючих атракціонів, сімейних атракціонів, живих розваг і закладів харчування. Відвідувачі можуть охолодитися в аквапарку *Cedar Point Shores*, насолодитися класичними атракціонами парку розваг, такими як каруселі та бмпернгі машини, або подивитися живе шоу за участю талановитих виконавців і музикантів [15].

Седар-Пойнт також відомий своєю мальовничою місцевістю та прекрасним ландшафтом із ретельно доглянутими садами, доріжками та зеленими насадженнями по всьому парку. Гості можуть неквапливо прогулятися набережною *Cedar Point Beach Boardwalk*, відпочити в затінених місцях для пікніка або насолодитися панорамним видом на озеро Ері з оглядових веж парку (рис. 3.15).

Рис.3.17. Тематичний парк «Седар Поїнт», м. Сандаскі, штат Огайо [15]

Чарівна гора «Шість прапорів» (Six Flags Magic Mountain), розташований у Валенсії, штат Каліфорнія, є відомим тематичним парком, що займає площу приблизно 262 га. Як один із головних парків мережі *Six Flags*, він відомий своєю великою колекцією атракціонів гострих відчуттів, американських гірок і атракціонів [21].

Відкритий 29 травня 1971 року *Six Flags Magic Mountain* заслужив репутацію «світової столиці гострих відчуттів» завдяки вражаючій лінійці рекордних атракціонів і розваг. Парк може похвалитися загалом 19 американськими

гірками, більше, ніж будь-який інший парк розваг у світі, пропонуючи неймовірні враження для відвідувачів будь-якого віку [19].

Деякі з найвідоміших американських гірок на Six Flags Magic Mountain включають: Twisted Colossus (гібридні американські гірки з унікальною схемою «петлі Мобіуса» та дуельними потягами, що забезпечує водіїв захоплюючими поворотами, падіннями та інверсіями), X2 (новаторська підставка «4-го виміру», яка дозволяє гонщикам незалежно обертатися вздовж доріжки, пропонуючи унікальний сенсорний досвід із непередбачуваними переворотами та поворотами), Full Throttle (найвище і найшвидше світі каботажне судно з лупінгом, яке має рекордну вертикальну петлю та унікальний елемент «циліндр», який запускає водіїв як вперед, так і назад), Tatsu (літаючі гірки, які підвішують відвідувачів у положенні лежачи, дозволяючи їм відчути відчуття польоту, коли вони пролітають через повороти, петлі та пірнання) [21].

На додаток до американських гірок, *Six Flags Magic Mountain* пропонує безліч інших атракціонів, сімейних атракціонів, живих шоу та розваг. Серед тематичних зон парку – Всесвіт DC із атракціонами, заснованими на популярних супергероях коміксів DC, і Чарівний світ Гаррі Поттера, захоплююча країна, натхненна улюбленою серією книг і фільмів.

Six Flags Magic Mountain також проводить спеціальні заходи протягом року, включаючи Fright Fest під час сезону Хеллоуїна та Holiday in the Park під час зимових канікул, надаючи гостям ще більше причин відвідати парк і насолодитися захоплюючими атракціонами та розважальними пропозиціями [21].

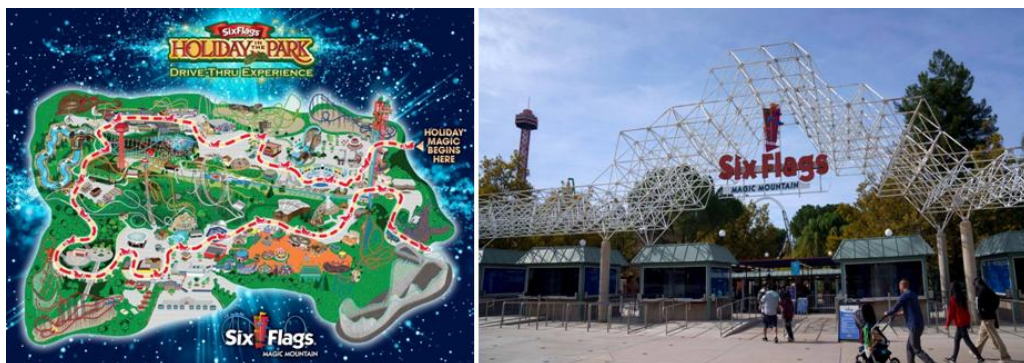

Рис. 3.18. Тематичний парк «Six Flags Magic Mountain», м. Валенсія, штат Каліфорнія [21]

Королівські острови (Kings Island) – популярний тематичний парк на острові Kings Island, штат Огайо. Займаючи площу приблизно 364 га, це один із найбільших парків розваг у Сполучених Штатах [19].

Відкритий для публіки 29 квітня 1972 року, острів Кінгз став улюбленим місцем як для сімей, так і для любителів гострих відчуттів. Парк пропонує різноманітні атракціони, включаючи захоплюючі американські гірки, сімейні атракціони, живі розваги та тематичні зони [19].

Одна з найвідоміших визначних пам'яток **острова Королів** – це «Звір», дерев'яні американські гірки, які з моменту відкриття утримують титул найдовших дерев'яних американських гірок у світі. Інші відомі американські гірки включають Diamondback, Banshee і Mystic Timbers, кожна з яких пропонує унікальний і захоплюючий досвід їзди.

Окрім американських гірок, **Kings Island** пропонує різноманітні сімейні розваги та атракціони, включно з водними атракціонами, площинними атракціонами та дитячими атракціонами, призначеними для найменших відвідувачів. Тематичні зони парку, такі як «Планета Снупі» та аквапарк «Сок Сіті», пропонують захоплюючі враження від популярних персонажів і тем.

Kings Island (рис. 3.17) також відомий своїми розважальними програмами, зокрема сценічними шоу, музичними виступами та зустрічами персонажів. Протягом року в парку проводяться сезонні заходи, такі як Halloween Haunt під час сезону Хелловіну та WinterFest під час зимових канікул, надаючи відвідувачам ще більше можливостей для розваг і захоплень [19].

Рис. 3.19. Тематичний парк «Королівські острови», Огайо [19]

Самий великий сафарі-парк у світі – *Six Flags Great Adventure and Wild Safari* – розташований у Джексоні, штат Нью-Джерсі, що ще більше зміцнює статус Сполучених Штатів як місця для різноманітних і захоплюючих розваг [19].

Відомий тематичний парк «*Шість прапорів: Чудова пригода*» (*Six Flags Great Adventure*) займає площу близько 505 га. Це один із головних парків мережі Six Flags і відомий великою лінійкою захоплюючих атракціонів, американських гірок і сімейних атракціонів [21].

Відкритий 1 липня 1974 року, *Six Flags Great Adventure* став популярним місцем для шукачів гострих відчуттів і ентузіастів парків розваг з усього світу. Парк пропонує широкий спектр атракціонів, у тому числі одні з найвищих, найшвидших і найзахопливіших американських гірок у світі [19].

Однією з найвідоміших визначних пам'яток парку є Кінгда Ка, найвищі та другі за швидкістю американські гірки у світі, які мають висоту 139 метрів і розвивають швидкість до 206 кілометрів на годину. Інші відомі американські гірки включають Ель Торо, Нітро та Бізарро, кожна з яких пропонує захоплюючі враження від їзди, що викликає адреналін [21].

Окрім американських гірок, *Six Flags Great Adventure* пропонує безліч інших атракціонів, у тому числі водні атракціони, сімейні атракціони, живі шоу та розваги. Тематичні зони парку включають Дитяче сафарі, Алею пригод та Кіномістечко, кожна з яких пропонує свою унікальну атмосферу та атракціони.

Однією з найвідмітніших особливостей парку є його Сафарі на бездоріжжі, сафарі-тур з гідом, який веде гостей у подорож різними середовищами існування, населеними понад 1200 тваринами з усього світу. Гості можуть поспостерігати за екзотичною дикою природою зблизька та дізнатися про заходи щодо збереження цих тварин у їхньому природному середовищі існування [21].

Six Flags Great Adventure також відомий своїми сезонними подіями, зокрема Fright Fest під час сезону Хелловіна та Holiday in the Park під час зимових свят, які включають тематичні декорації, розваги та спеціальні атракціони.

Загалом, *Six Flags Great Adventure* (рис. 3.18) пропонує відвідувачам незабутній досвід занурення завдяки широкому вибору атракціонів і варіантів розваг. Його унікальне поєднання американських гірок світового класу, захоплюючих тематичних зон і зустрічей з тваринами робить його обов'язковим місцем для відвідування любителями парку розваг будь-якого віку.

Рис. 3.20. Тематичний парк «Six Flags Great Adventure and Wild Safari», Джексон, штат Нью-Йорк [21]

Хершпарк (Hersheypark), розташований у Херші, штат Пенсільванія, є тематичним парком, який займає площу приблизно 110 гектарів. Він відомий своїм унікальним поєднанням захоплюючих атракціонів, сімейних атракціонів і солодощів, натхненних сусідньою шоколадною фабрикою Hershey's [17].

Hersheypark, відкритий 30 травня 1906 року, має багату історію, що налічує понад століття. Спочатку створений як парк відпочинку для співробітників Hershey Chocolate Company, згодом він перетворився на один із найкращих парків розваг у Сполучених Штатах, щороку привертає мільйони відвідувачів [19].

Однією з ключових особливостей *Hersheypark* є його різноманітна колекція атракціонів. Від запаморочливих американських гірок, як-от Skyrush і Fahrenheit, до класичних сімейних атракціонів, як-от «Карусель» і «Колесо огляду», парк пропонує для гостей різного віку та рівня захоплення. Окрім атракціонів, *Hersheypark* відомий своїми захоплюючими тематичними зонами, кожна з яких пропонує свою унікальну атмосферу та атракціони. Відвідувачі можуть досліджувати такі райони, як The Boardwalk, де вони можуть насолоди-

тися водними атракціонами та розвагами, і The Hollow, який має лісисті стежки та чарівні пейзажі [17].

Ще однією особливістю *Hersheypark* є його міцний зв'язок із шоколадним брендом Hershey's. По всьому парку відвідувачі можуть знайти солодощі та атракціони, включаючи атракціон Hershey's Chocolate World, де гості можуть дізнатися про процес виготовлення шоколаду та насолодитися інтерактивними виставками та дегустаціями.

Hersheypark також проводить сезонні заходи протягом року, наприклад Hersheypark in the Dark під час сезону Хелловіну та Hersheypark Christmas Candylane під час зимових свят. Ці заходи включають святкове оформлення, тематичні розваги та спеціальні атракціони, що додає парку популярності та шарму [17].

Загалом *Hersheypark* пропонує відвідувачам унікальний і незабутній досвід завдяки широкому вибору атракціонів, розваг і солодощів. Його поєднання захоплюючих атракціонів, захоплюючої тематики та зв'язку з брендом Hershey's зробили його улюбленим місцем для сімей, любителів шоколаду та ентузіастів парків розваг.

Рис. 3.21. Тематичний парк «Хершипарк», м. Херші, штат Пенсільванія [17]

Тематичний парк «*Шість прапорів Великої Америки*» (*Six Flags Great America*), розташована в Герні, штат Іллінойс, має площу близько 304 га. Як один із головних парків мережі *Six Flags*, він відомий своїми цікавими атракціонами, тематичними зонами та атракціонами для сімейного відпочинку [21].

Відкритий для відвідування 29 травня 1976 року, *Six Flags Great America* став улюбленим місцем як для шукачів гострих відчуттів, так і для любителів парків розваг. Парк пропонує широкий вибір атракціонів для гостей різного віку та інтересів [19].

Однією з відмінних рис *Six Flags Great America* є вражаюча лінійка американських гірок. У парку розташовано кілька атракціонів світового класу, серед яких «Скажений бик», «Голіаф» та «X-Flight», кожен з яких пропонує унікальний та цікавий досвід катання. Ці атракціони можуть похвалитися захоплюючими падіннями, інверсіями та швидкісними поворотами, від яких у гонщиків перехоплює подих і вони прагнуть більшого [21].

На додаток до американських гірок, *Six Flags Great America* має тематичні зони, які переносять гостей у різні світи та епохи. Від території Юкон, нахненної Старим Заходом, до футуристичного Metropolis Plaza, кожен район пропонує власні тематичні пам'ятки, заклади харчування та розваги, забезпечуючи гостям повне занурення та незабутнє відвідування.

Six Flags Great America також відомий своїми сімейними пам'ятками, живими шоу та спеціальними подіями. У парку протягом року проводяться сезонні заходи, такі як Fright Fest під час сезону Хеллоуїна та Holiday in the Park під час зимових канікул, що включає святкові прикраси, тематичні розваги та спеціальні атракціони.

Крім того, *Six Flags Great America* пишається своєю відданістю задоволенню та безпеці гостей. Парк постійно інвестує в нові атракціони, модернізацію та вдосконалення, щоб покращити враження від гостей і зберегти свою репутацію найкращого парку розваг [21].

Загалом, *Six Flags Great America* виділяється своїми захоплюючими атракціонами, темами та сімейною атмосферою. Його великі розміри, різноманітні пам'ятки та прагнення до інновацій зробили його популярним і високо цінуваним місцем для відвідувачів з усієї країни та всього світу.

Рис. 3.22. Тематичний парк «Шість прапорів Великої Америки», м. Герні, штат Іллінойс [21]

Космічний центр Джона Ф. Кеннеді, розташований на мисі Канаверал, Флорида, є найбільшим на континенті центром міжпланетних досліджень. Це великий комплекс для відвідувачів і освітній центр, присвячений дослідженню космосу та космічним місіям NASA. Площа, охоплена Космічним центром Кеннеді, становить приблизно 56,8 га [22].

Його історичне значення сягає 1950 року, коли відбувся перший запуск ракети, що поклало початок спадщині, яка передбачала розгортання понад 2300 супутників і космічних кораблів. Відкритий для відвідувачів у 1967 році, Космічний центр Кеннеді пропонує унікальний і захоплюючий досвід, дозволяючи їм дізнатися про історію дослідження космосу, поточні місії НАСА та майбутні космічних подорожей. Ключовим моментом в його історії стала монументальна місія «Аполлон-11» у липні 1969 року, метою якої було здійснити першу пілотовану посадку на Місяць. Центр служить основним місцем запуску для місій польотів людини в космос, які проводить NASA, включаючи знакові місії Apollo на Місяць і програму Space Shuttle [19].

Відвідувачі *Центру Кеннеді* зазвичай оглядають його просторий ангар, де збирають американські космічні кораблі – архітектурне диво, що стоїть на висоті 160 метрів, проголошене як найбільша у світі споруда такого роду. Крім того, туристи часто відвідують музей космосу, центр підготовки американських астронавтів, меморіал, присвячений загиблим астронавтам.

Однією з головних визначних пам'яток *Космічного центру Кеннеді* є виставка космічного човника «Атлантіс», де відвідувачі можуть зблизька побачити справжній шаттл «Атлантіс» і дізнатися про його історію та досягнення. На виставці також представлені інтерактивні дисплеї, симулятори та освітні програми, покликані надихнути та ознайомити відвідувачів з космічною програмою [19].

Рис. 3.23. Космічний центр імені Кеннеді, мис Канаверал, штат Флорида [19]

Іншою популярною визначною пам'яткою *Космічного центру Кеннеді* є Центр Аполлона/Сатурна V, який демонструє ракету Сатурн V, що використовувалася під час місії Аполлона на Місяць. Відвідувачі можуть оглянути виставку та дізнатися про історичні місії «Аполлон», включаючи першу посадку на Місяць у 1969 році.

Космічний центр імені Кеннеді також пропонує безліч інших атракціонів і вражень, зокрема автобусні екскурсії об'єктами запуску в космос, зустрічі з космонавтами та вистави в кінотеатрі IMAX. Крім того, у центрі проводяться спеціальні заходи та освітні програми протягом року, надаючи відвідувачам унікальні можливості залучитися до місії NASA та дізнатися про останні розробки в дослідженні космосу.

Загалом Космічний центр Кеннеді є унікальним у своїй зосередженості на дослідженні космосу та освіті, пропонуючи відвідувачам унікальну можливість дізнатися про місії NASA, відчувати захоплення від космічної подорожі та дослідити історію польоту людини в космос. Його популярність пояснюється його культовим статусом як символу американської космічної програми та його роллю в надиханні майбутніх поколінь учених, інженерів і ентузіастів космосу.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки, слід зауважити, що мета роботи досягнута, завдання повністю виконані. Зокрема, можна зазначити наступне:

1. Одна з головних функцій тематичних парків – забезпечення відпочинку та розваг для окремих осіб і сімей. Вони пропонують широкий вибір атракціонів, розваг, шоу та заходів для різних вікових груп та інтересів. Тематичні парки служать місцями, де люди можуть відпочити від повсякденної рутини, розважитися та створити довгі спогади з друзями та родиною. Крім того, тематичні парки є головними туристичними визначними пам'ятками, які приваблюють відвідувачів як місцевих, так і з інших країн. Вони роблять значний внесок в індустрію туризму, залучаючи мільйони туристів щороку, що призводить до економічної вигоди для прилеглих територій. Тематичні парки отримують дохід від продажу квитків, товарів, їжі та напоїв, розміщення та інших супутніх послуг, тим самим стимулюючи місцеву економіку та створюючи робочі місця. Тематичні парки часто включають культурні елементи та теми у свої пам'ятки, демонструючи місцеву спадщину, історію та традиції. Також тематичні парки служать соціальними просторами, де люди з різним походженням, рівнем достатку, соціальним статусом тощо можуть збиратися разом, взаємодіяти та ділитися спільним досвідом, сприяючи соціальній згуртованості та культурному обміну. Багато тематичних парків пропонують освітні програми, виставки та інтерактивні заходи, які надають відвідувачам цінні можливості для навчання. Ці освітні ініціативи охоплюють різні теми, такі як наука, технології, природа та охорона природи. Тематичні парки служать неформальним навчальним середовищем, де відвідувачі можуть брати участь у практичних заняттях, спостерігати за природними явищами та отримувати знання про складні концепції в цікавій і доступній формі.

Важливим є те, що тематичні парки є осередками інновацій та креативності, які постійно розширюють межі технологій і дизайну. Вони інвестують значні кошти в дослідження та розробки, щоб створити інноваційні атракціони та досвід, які захоплюють аудиторію та відрізняють їх від конкурентів. Тематичні пар-

ки служать платформами для творчого самовираження, де художники, інженери, дизайнери співпрацюють.

2. В науковій літературі існує доволі багато трактувань поняття «тематичний парк». В узагальненому розмінні тематичний парк – це тип парку розваг, який зосереджує свої атракціони, розваги та враження навколо певної теми чи набору тем. На відміну від традиційних парків розваг, які можуть мати колекцію непов'язаних між собою атракціонів, тематичні парки об'єднують цілісну тематичну структуру по всьому парку. Ця тема може ґрунтуватися на різних концепціях, у тому числі на певному періоді часу, географічному розташуванні, вигаданому всесвіті, культурній спадщині чи популярній медіа-франшизі.

3. Тематичні парки можна класифікувати за кількома ознаками та критеріями, зокрема: за тематикою (центральна тема чи концепція, навколо якої базуються пам'ятки та атракціони парку. Темати можуть бути різними, наприклад, фентезі, пригоди, історія, природа, фільми, мультфільми, наукова фантастика або культурна спадщина); за розміром (фізичний розмір тематичного парку та кількість атракціонів, які він пропонує. Тематичні парки можуть варіюватися від невеликих регіональних парків із кількома атракціонами до великих курортів із кількома тематичними територіями та десятками атракціонів); за цільовою аудиторією (демографічні та вікові критерії. Деякі тематичні парки створені для сімей з дітьми, тоді як інші можуть бути орієнтовані на підлітків, дорослих або спеціальну аудиторію, як-от любителів гострих відчуттів, ентузіастів історії або шанувальників певної інтелектуальної власності); за типом атракціонів (типи атракціонів і розваг, які пропонуються в парку, включаючи атракціони (наприклад, американські гірки, водні атракціони), шоу (наприклад, живі виступи, паради), виставки (наприклад, музеї, покрокові інструкції), інтерактивні враження (наприклад, віртуальна реальність, ігрові зони), заклади харчування); за розташуванням (географічне розташування тематичного парку та його місцезнаходження, як міські, приміські чи позаміські. Тематичні парки також можна класифікувати на основі їх близькості до інших пам'яток, природних ландшафтів або культурних пам'яток);

за формою власності; за часом створення; за технологічним оснащенням та інноваціями; за вартістю квитка тощо.

4. На появу та розвиток тематичних парків впливають різні фактори, серед яких економічні, наявність інвестиційного капіталу для розвитку та розширення парку, демографічні тенденції, технологічні досягнення, процеси урбанізації, культурні та соціальні фактори, державна політика та нормативні акти, динаміка індустрії туризму, конкуренція та ринкові сили, екологічні стійкі практики, поширення пандемій тощо.

5. Історія тематичних парків США охоплює понад століття, позначена інноваціями, культурними змінами та технологічним прогресом. Коріння сучасного тематичного парку можна простежити до кінця XIX – початку XX ст. з парків розваг в Європі та появою тролейбусних парків в США. Ці парки часто розташовувалися в кінці тролейбусних ліній і містили місця для пікніків, сади та розважальні заклади. Концепція парку розваг розвинулася у 1920-1940 роки із запровадженням складніших атракціонів, зокрема американських гірок, каруселей та ігор на півдорозі. Почали набувати популярності такі відомі парки, як «Сідар-Пойнт» в Огайо та «Ноттс-Беррі-Фарм» у Каліфорнії. Післявоєнну епоху (1950-1960 роки) з'явилися тематичні парки розваг, натхненні популярною культурою, телебаченням і фільмами. Діснейленд, дітище Уолта Діснея, відкрився в Анахаймі, Каліфорнія, у 1955 році, започаткувавши нову еру захоплюючих вражень і тематичних зон. Успіх Діснейленду проклав шлях для розвитку інших тематичних парків, зокрема Six Flags Over Texas і Busch Gardens. У 1970 та 1980 роки відбулося розширення та диверсифікація індустрії тематичних парків. Walt Disney World Resort відкрився в Орландо, штат Флорида, у 1971 році, ставши найбільш відвідуваним курортом у світі. Інші великі гравці, такі як Universal Studios і SeaWorld, вийшли на ринок, пропонуючи інноваційні атракціони та тематичні території. У 1990-х роках продовжувалося зростання існуючих парків і поява нових тенденцій у дизайні тематичних парків і розваг. Парки інвестували в передові технології, такі як захоплюючі симулятори, 3D-атракціони та атракціони на основі руху. Концепція курортів набула популярності, коли парки розширювали-

ся за рахунок готелів, торгових районів і розважальних комплексів. ХХІ століття характеризується глобалізацією індустрії тематичних парків із виходом основних гравців на міжнародні ринки. Парки продовжують вдосконалюватись завдяки інтерактивним атракціонам, тематичним зонам на основі популярних інтелектуальних об'єктів і захоплюючим історіям. Стійкість і піклування про навколишнє середовище також стають все більш важливими міркуваннями для операторів парків.

6. Тематичні парки в Сполучених Штатах, як правило, розташовані в регіонах зі сприятливими кліматичними умовами, наприклад у Флориді та Каліфорнії, де відкритий атракціон може працювати цілий рік. Багато парків розташовані в великих містах або поблизу них, щоб привабити як місцевих жителів, так і туристів. Деякі парки є частиною більших курортних комплексів, які пропонують проживання, ресторани, магазини та розважальні заклади в безпосередній близькості. Вони часто проводять спеціальні заходи, сезонні свята та рекламні кампанії, щоб залучити відвідувачів і збільшити відвідуваність протягом року.

Тематичні парки роблять значний внесок в індустрію туризму та місцеву економіку, щороку приносячи мільярди доларів доходу. Вони створюють робочі місця в різних секторах, включаючи гостинність, розваги, роздрібну торгівлю та будівництво. Тематичні парки часто стимулюють додаткові витрати в прилеглих районах, приносячи користь готелям, ресторанам, транспортним службам та іншим підприємствам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова, А. Ю., Седінкіна, О. Н. (2011). Тематичні парки світу: навчальний посібник. Одеса: КНОРУС, 208 с.
2. База даних: Тематичні парки та атракціони. URL: <https://www.theparkdb.com/blog/thrills-spills-and-dollar-bills-cedar-fair-six-flags-ma-rollercoaster/>
3. Довідник найпопулярніших тематичних парків світу. Themeparkinsider. URL: <https://www.themeparkinsider.com/reviews/>
4. Індустрія розваг. URL: https://leksika.com.ua/10440722/turizm/industriya_rozvag
5. Інтерактивна карта тематичних парків у всьому світі. URL: https://hmn.wiki/uk/Theme_park#wiki-3
6. Карти та брошури тематичних парків. URL: <https://www.themeparkbrochures.net/>
7. Кембріджський словник. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/theme-park>
8. Колотуха, О. В. Спортивний туризм та активна рекреація: географія, систематизація, практика (словник-довідник). URL: <https://geohub.org.ua/node/2732>
9. Копієвська, О. Р. (2015). Паркова індустрія : підручник. Київ: НАКККиМ, 208 с.
10. Кругляк, М. Е. Тематичні парки Орlando (Флоридa). Тези II Міжнародної науково-практичної конференції з проблем вищої освіти і науки «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу» (4-5 листопада 2021 року, м. Житомир). С. 402-404
11. Лейман, А. С., Мироненко, Н. Г. (2015). Функціональна спеціалізація тематичних парків світу. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. №3. С. 24–27
12. Лекція 2. Основні поняття, терміни та категорії географії туризму. 2016. URL: <http://lecture.in.ua/lekciya-2-osnovni-ponyattya-termini-ta.html>
13. Мальська, М. П., Антонюк, Н. В. (2008). Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. Київ: Знання, 661 с.
14. Офіційний сайт Busch Gardens Tampa Bay. URL: <https://buschgardens.com/>
15. Офіційний сайт Cedar Point. URL: <https://www.cedarpoint.com/>
16. Офіційний сайт Disneyland. URL: <https://disneyland.disney.go.com/>
17. Офіційний сайт Hershey Park. URL: <https://www.hersheypark.com/>
18. Офіційний сайт Knott's Berry Farm. URL: <https://www.knotts.com/>
19. Офіційний сайт National Amusement Park Historical Association. URL: <https://www.napha.org/>
20. Офіційний сайт SeaWorld. URL: <https://seaworld.com/>
21. Офіційний сайт Six Flags. URL: <https://www.sixflags.com/>
22. Офіційний сайт Themed Entertainment Association. URL: <https://www.teaconnect.org/>

- 23.Офіційний сайт Universal Islands of Adventure Theme Park. URL:
<https://www.universalorlando.com/web/en/us/theme-parks/islands-of-adventure>
- 24.Офіційний сайт Universal Studios Florida Theme Park. URL:
<https://www.universalorlando.com/web/en/us/theme-parks/universal-studios-florida>
- 25.Офіційний сайт Universal Studios Hollywood. URL:
<https://www.universalstudioshollywood.com/web/en/us>
- 26.Робота парку як дозвілльового центру. 2019. URL:
http://epidruchniki.com/content/500_22Robota_parku_yak_dozvillevogo_centr
- 27.Савранчук, Л. А., Явкін, В. Г. (2012). Рекреаційна географія. Письмові консультації. Чернівці: ЧНУ, 2012. 110 с.
- 28.Савранчук, Л. (2013). Суть, групування та перспективи розвитку тематичних парків світу. *Вісник львівського університету*. Серія географічна. Вип. 43. Ч. 1. с. 82–91
- 29.Смочко, Н., Кук, Т. (2018). Тематичні парки як поліфункціональні заклади дозвілльового комплексу рекреаційної системи. Міжнародний та національний досвід суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції: *тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції*. Мукачево: РВВ МДУ, С. 76–80
- 30.Смочко, Н. М. (2015). Тематичні парки світу як інноваційні елементи формування якісної моделі територіальних рекреаційних систем. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія «Географія». Вип. 27, №1-2, С. 114-120
- 31.Теодорович, Л. В. (2016). Тематичні парки: практичні аспекти доцільності створення в Україні. *Економіка. Управління. Інновації*. Серія: Економічні науки. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_4_18, с. 22
- 32.Трошкіна, О. А., Калашнікова, В. В. (2013). Класифікація тематичних парків. Проблеми розвитку міського середовища. №9. С. 196–202
- 33.A History of Theme Parks. URL: <https://www.theparkdb.com/blog/history-of-theme-parks/>
- 34.Amusement and Theme Parks –. URL:
<https://www.statista.com/topics/2805/amusement-and-theme-parks/>
- 35.Amusement and theme parks in the U.S. – statistics & facts. Statista. URL:
<https://www.statista.com/>
- 36.Amusement Parks Global Market Report 2024. Research and markets. The world's largest market research store. URL:
<https://www.researchandmarkets.com/reports/5939563/amusement-parks-global-market-report>
- 37.Amusement Parks Industry in the US. 2017. URL: www.ibisworld.com/industry-trends/market-researchreports/arts-entertainment-recreation/amusement-parks.html

38. Ashley Naul. The most visited theme parks in the world in 2022. Tourism Review Media. URL: <https://www.tourism-review.com/the-most-popular-theme-parks-worldwide-news13320>
39. Chantae Reden. Amusement parks history: from then to now. URL: <https://www.royalcaribbean.com/guides/the-amazing-amusement-parks-history>
40. Clave S. The Global Theme Park Industry. URL: https://www.scribd.com/doc/190509956/The-Global-Theme-Park-Industry?language_settings_changed=English
41. Development of Amusement Parks in America. URL: <https://www.timetoast.com/timelines/development-of-amusement-parks-in-america>
42. Disney Has 7 Of The World's 10 Most-Visited Theme Parks, Universal Has Other 3. Forbes. URL: <https://www.forbes.com/sites/suzannerowankelleher/2023/06/14/most-visited-theme-parks-disney-universal/?sh=a84cd48400a8>
43. Global Attractions Attendance Report. URL: <https://aecom.com/wp-content/uploads/documents/reports/AECOM-Theme-Index-2021.pdf>
44. Kaley Overstreet. From Gardens to Rollercoasters: A Brief History of Amusement Parks. URL: <https://www.archdaily.com/985944/from-gardens-to-rollercoasters-a-brief-history-of-amusement-parks>
45. Mark Eades. Part 1: This is how Disneyland looked in 1955. URL: <https://www.oregister.com/2016/10/13/part-1-this-is-how-disneyland-looked-in-1955/>
46. Maurizio Capuzzo. The History of Theme Park Innovation: How Bold Roots Have Grown into Remarkable Experiences. URL: <https://www.electrosonic.com/blog/the-history-of-theme-park-innovation-how-bold-roots-have-grown-into-remarkable-experiences>
47. New study reveals America's most popular theme parks. Travel2latam. URL: <https://en.travel2latam.com/news-86673-NH-Hotels-and-NH-Collection-are-preparing-for-the-Christmas-edition-of-their-Together-With-Love-program>
48. Ranked: the world's most popular theme parks. Loveexploring.com. URL: <https://www.loveexploring.com/gallerylist/245966/ranked-the-worlds-most-popular-theme-parks>
49. Samantha Dorger. The Busiest Theme Parks in the World. URL: <https://www.thestreet.com/personal-finance/busiest-theme-parks-in-the-world#gid=ci02ae1cb220002564&pid=magic-kingdom-lead-2-js-090222>
50. The story of amusement parks is the story of America. URL: <https://www.vox.com/the-highlight/22621855/theme-park-amusement-park-disney-coney-island>
51. Theme Park World Map. ThemeTours. URL: <https://www.themetours.com/map>
52. Yevhenii Podolskyi. The most visited amusement parks in the world. Tourist portal. URL: <https://dip.org.ua/en/tourism/the-most-visited-amusement-parks-in-the-world/>